

NÁRODNÍ GALERIE
PRAHA

NOVA PRAHA

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2022

Jan Kupecký, *Vlastní podobizna s dýmkou*, 1707, NGP

ÚVODNÍ SLOVO GENERÁLNÍ ŘEDITELKY

Národní galerie, to je 400 tisíc děl a sedm impozantních budov. To jsou hodnoty, které denně s fascinací překračující mantinely zaměstnání opečovává, rozvíjí a zpřístupňuje 250 lidí. Tento výčet není „jen“ zprávou o dědictví. Pro nás všechny, kteří jsme s NGP spjatí, je synonymem budoucnosti. V každé zmíněné položce je příslib.

V roce 2022 jsme byli hrdou součástí českého předsednictví v Radě Evropské unie. Projekt *Květinová unie* měl nadhled, osvětloval, spojoval. Dokázal reflektovat silné stránky české výtvarné a řemeslné tradice, avšak hodnoty, které sděloval, byly maximálně aktuální. Přinesl otázku odpovědného chování vůči přírodě, zacházení se zdroji, ale i otázku role ženy a jejich úkolů – má vůbec nějaké? Čím se dnes definuje žena? A sama podstata *Květinové unie* pak byla založena na spolupráci.

České předsednictví si jako motto zvolilo název přednášky Václava Havla z roku 1995: Evropa jako úkol. Bylo oceňováno doma i v zahraničí. Nabízelo dynamiku a myšlenková cvičení. V samotné přednášce však Havel mluví o akkadském původu jména Evropa, které znamená soumrak. Kromě poetiky v nás s ohledem na mnohé konotace budí spíše smutek, možná až pocit zmaru, strachu z konce. Pocity, které nás dnes často obklopují. Havel ovšem ve své eseji dovádí analýzu metafory až k nesmírně inspirativnímu závěru: „Zdá se mi, že nastává čas, kdy je třeba se pozastavit a zamyslet nad sebou samými. Zdá se mi, že nastává čas velké historické výzvy. Výzvy k tomu, abychom konečně pochopili a začali naplňovat ten nejlepší význam, jaký lze dát slovu soumrak. Totiž abychom dnešní stav Evropy přestali chápat jako stav soumraku její energie, ale naopak jako stav usebrání a sebereflexe. Jako stav, kdy ustává na chvíli fyzický shon a se zapadajícím sluncem se šíří vláda ducha.“ Věříme, že toto rozšířené motto je nejen výzvou a příležitostí pro evropskou společnost, ale i naším osobním v NGP.

Naprosto unikátním úspěchem – který nás dostal do povědomí v evropském kontextu a dokázal, že úroveň naší práce tam již je – je naplnění memoranda o spolupráci s pařížským Centre Pompidou. Účast na jeho tradičním festivalu *Move*, zkoumajícím vztah intimity a politiky, se promítla ve francouzském i českém prostředí. Díky jejímu úspěchu můžeme jednat o dalších formách této prestižní spolupráce.

Nejen na dobrodružství umění, ale i na kritickém myšlení byla založena úspěšná výstava *Falza? Falza!* Skvělý návštěvnický ohlas zaznamenala společně s Museem Rietberg Zürich uspořádaná

expoze *Buddha zblízka*. Pod titulem *ZENGA* jsme poprvé představili část unikátní sbírky japonské zenové malby a kaligrafie ze sbírky Kaeru-an, kterou NGP odkázal nizozemský umělec a sběratel Felix Hess. Meditativně, ale zcela jinak a opět úspěšně, se návštěvníkům představila tematická exkurze do ztraceného světa kuřáků nazvaná *V kroužcích dýmu*.

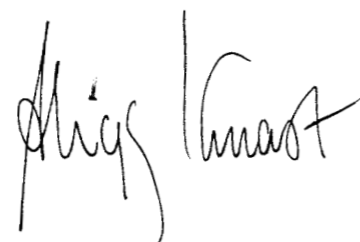
Sbírkové expozice jsme rozšířili o případovou studii, která překonává stereotypy železné opony: *1956–1989: Architektura všem*. Za všechny akvizice jmenujme unikátní středověkou sochu Madony na andělském trůnu z Havraně od Mistra Bečovské madony.

Současní a relevantní chceme být nejen pokračující změnou vnitřní struktury řízení, kdy měníme klasické pyramidální uspořádání v organické jednotky. Přibližujeme se publiku i mimo naše budovy, jdeme až k němu. V roce 2022 přibyla do série 360° virtuálních prohlídek expozice *Staří mistři II* ve Šternberském paláci. Významné je zapojení do celosvětového projektu Google Arts & Culture, díky kterému se více než 2500 děl a artefaktů českého umění stalo součástí globální digitální expozice.

Poslání, které je Národní galerii svěřeno, v sobě spojuje výsostně lidské a dnes nanejvýš významné hodnoty. Jsme paměťovou institucí, jsme místem, které oslavuje kreativitu a podněcuje vnímavost.

Národní galerie, to je dědictví. Bohatství. Ale také obsah, na nějž má každý názor. Je s ní spojeno mnoho asociací, které mohou být zároveň břemenem.

Ne však pro nás.

Alicja Knast, generální ředitelka

OBSAH

Klíčové projekty a návštěvnost roku 2022	10
Výstavy a expozice	16
Vzdělávací a veřejné programy	66
Dokumentace sbírek, akvizice, restaurování, metodické centrum pro muzea výtvarného umění	78
Publikační a ediční činnost, věda a výzkum	90
Organizační struktura, hospodaření a statistiky	100
Fondy organizace a podpora Národní galerie Praha	106

KLÍČOVÉ PROJEKTY ROKU 2022

Buddha zblízka

Výstava, kterou pořádala NGP spolu s Museem Rietberg Zürich, představila více než 100 předmětů ze švýcarských sbírek a přes 70 děl ze sbírek českých, převážně pak z vlastní Sbírký umění Asie a Afriky. Sochařská, malířská a další díla buddhistického umění vytvořená v období od 2. do 20. století na různých místech Asie odrážejí základní myšlenku projektu – představit multikulturní charakter buddhismu, v němž neexistuje pouze jeden směr, ale několik různých učení a tradic.

Digitální blízkost

Výstava *Digitální blízkost* se zabývala proměnou vnímání našeho soukromí a intimity až po virtuální zkušenosti zesílené pandemií a vlivem pandemie na lidské vztahy. Prostřednictvím děl mladých umělců si kladla otázku, zdali bude další vývoj odpovídat spíše duchu dystopických sci-fi filmů, nebo nám virtuální propojenost naopak pomůže vyřešit alespoň některé palčivé problémy dnešního světa.

Falza? Falza!

Výstava s názvem *Falza? Falza!* představila napodobeniny středověkých obrazů a soch. Jednalo se o falza vzniklá ve stylu holandských mistrů 17. století i padělky obrazů známých českých malířů 19. století a prvních dekád 20. století. Do sbírek NGP se padělky dostaly za nejrůznějších okolností, například jako poválečné konfiškáty. Mnohdy však byly také galerií přímo zakoupeny v dobré víře, že se jedná o originály.

Květinová unie

Výstavní projekt realizovaný skupinou devíti mladých českých umělců, textilních designérů a grafiků, proběhl ve dvou budovách Rady Evropské unie: Justus Lipsius a Europa Building, posléze byl přenesen i do Veletržního paláce. Hlavními motivy projektu byly jednota v rozmanitosti a období péče a uzdravování, témata zhmotněná věncem 12 květin symbolizujících hvězdy na vlajce Evropské unie. Významnými motivy byla ale i recyklace a upcyklace, které se zrcadlily v materiálech a výrobních technikách používaných v rámci celého projektu. Výstava byla realizována za podpory Úřadu vlády ČR jako oficiální kulturní prezentace českého předsednictví.

Sbírková expozice 1956–1989: Architektura všem

Sbírkové expozice byly rozšířeny o případovou studii, která překonává stereotypy železné opony. Zaměřuje se i na životní styl jakožto fenomén, ve kterém se protínají každodenní zkušenosti a prožitky s architekturou a designem jako tvůrčími disciplínami.

ATLAS: Ateliér tvorby a laboratoř asociativního snění

Otevření nového typu návštěvnického prostoru na ochozu Malé dvorany Veletržního paláce.

Akvizice

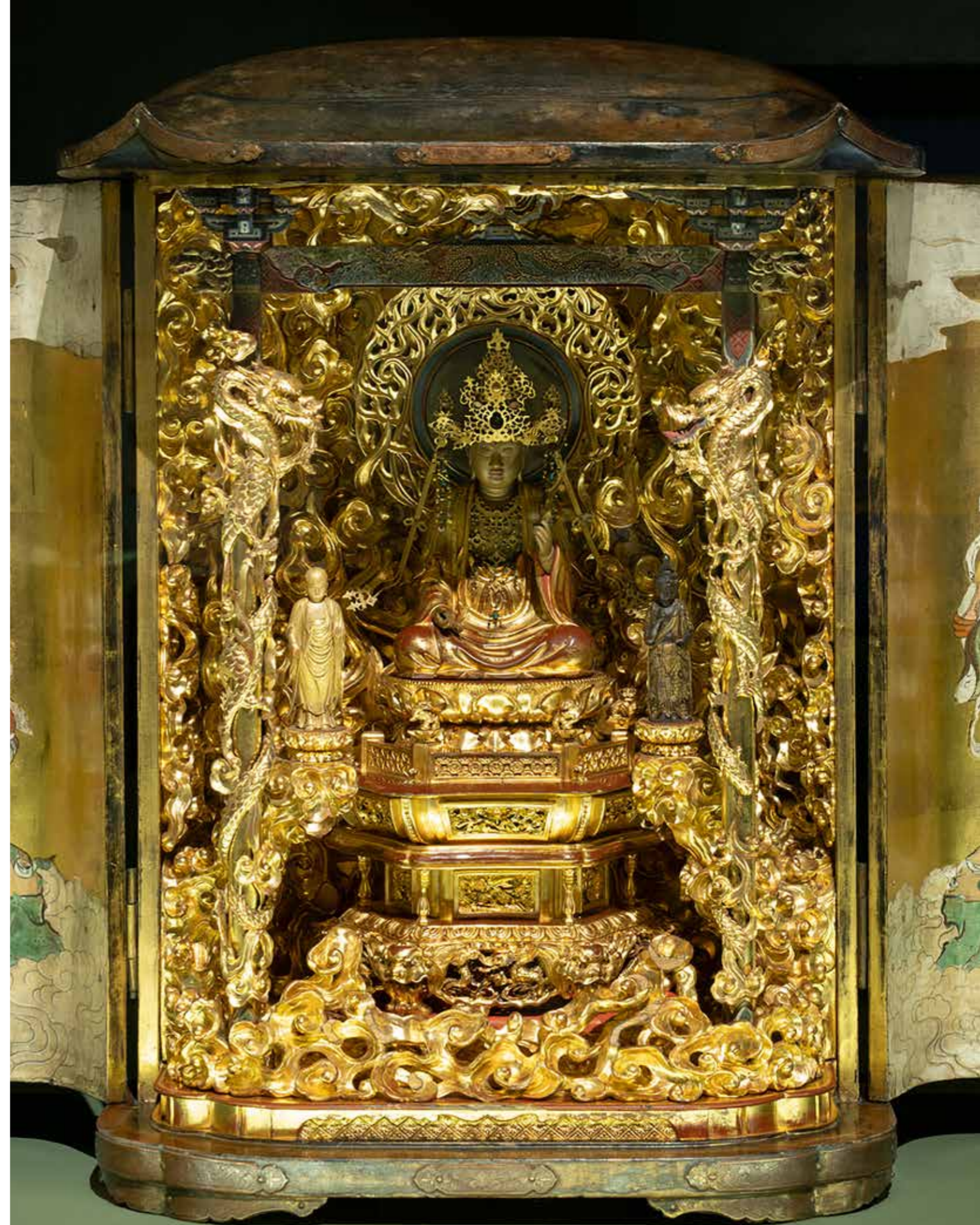
Rok 2022 byl pro NGP významný i akviziční činností, galerie své sbírky rozšířila o 27 uměleckých děl v celkové hodnotě 7,2 mil. Kč. Mezi akvizicemi vyniká nákup unikátní středověké sochy *Madony na andělském trůnu z Havrané od Mistra Bečovské madony*.

NÁVŠTĚVNOST

Přestože se po letech poznamenaných pandemií covidu-19 podařilo plně obnovit činnost Národní galerie Praha ve všech oblastech, návštěvnosti předpandemických let v roce 2022 nedosáhla. Na návštěvnosti se také projevil vliv válečného konfliktu na Ukrajině.

Návštěvnost NGP v roce 2022

Veletržní palác	178 099
Šternberský palác	34 644
Schwarzenberský palác	38 978
Salmovský palác	12 831
Anežský klášter	31 258
Anežský klášter – architektura, zahrady	63 170
Palác Kinských (uzavřen)	481
Valdštejnská jízdárna	30 348
Kurzy Základy dějin umění	76
Dárkové poukazy a členské karty Klubu přátel NGP ONLINE	1 419
Celkem	391 304

Anonym, *Oltář s Amidovou trojicí*, foto: David Stecker

s. 12 ATLAS, foto: Adéla Kremplová

s. 14 Výstava *Falza? Falza!*, foto: Trang Erika Nguyen Thu

VÝSTAVY A EXPOZICE

Klášter sv. Anežky České

Expozice

Středověké umění v Čechách a střední Evropa 1200–1550

autoři a kurátoři: Jiří Fajt, Štěpánka Chlumská

Sbírková expozice umístěná v patře klášterního komplexu prezentuje na více než dvou stech exponátech z oboru malířství, sochařství a uměleckého řemesla proměny formy a funkce výtvarného díla během tří staletí. Nejstarší díla z této expozice pocházejí z období vlády Přemyslovců, dynastie, k níž náležela i zakladatelka kláštera sv. Anežka Česká.

Sochařská zahrada

kurátorka: Irena Nývltová. Spolupráce: Štěpánka Chlumská

Celoročně a zdarma jsou přístupné obě klášterní zahrady s prohlídkovým okruhem věnovaným architektuře kláštera a sochařským dílům předních českých umělců – mimo jiné Veselého, Róny, Kolíbala či Malicha. Koncept expozice děl současných autorů doplňuje jedna z prvních sochařských realizací Františka Bílka, monumentální plastika Golgoty.

Prohlídkový okruh a lapidárium

kurátorky: Štěpánka Chlumská, Helena Dáňová

Přízemí areálu poskytuje prostor pro prohlídkový okruh věnovaný historii dvojkláštera a jeho zakladatelce. Jeho součástí je lapidárium v konventu klarisek a menších bratří s významným souborem architektonických fragmentů z doby výstavby kláštera, zakládacích desek, oltářů a náhrobních kamenů. Nabízí též hmatovou expozici odlišných sochařských děl českého středověkého umění 13.–15. století.

Výstava

V hloubce a po povrchu

6/12 2022 – 23/4 2023

autorka a kurátorka: Štěpánka Chlumská

Výstava představila různorodost praktického použití specializovaných metod výpočetní tomografie pro průzkum děl starého umění. Součástí výstavy byl i dětský ateliér Mrkni na to, inspirovaný tématy průzkumu uměleckých děl ve sbírkové praxi, který zůstal v provozu i po ukončení výstavy a obohacuje nabídku pro dětské návštěvníky Anežského kláštera.

6

Obraz v minulosti prošel řadou úprav, jednou z příčin bylo napadení desky dřevokazným hmyzem. Snímky z mikro CT jasně postihují stav dřevotělné sestavy a upravované desky, složené ze tří plátek smrkového dřeva. Při horním a pravém okraji desky bylo poškozené dříví nahrazeno doplnkem. Velmi ilustrativní snímky byly pořízeny z vrstvy podmalby v níž byla expresivně nanesena celoplošně olivová bíloba. Stejně jako v případě obrazu z Larnovy sbírky byla i u tohoto obrazu užita technika počítačového zpracování dat, která eliminuje zakřivení desky a sjednocuje rozdílné výškové hladiny. Díky tomu bylo možné dobře dokumentovat původní dekor ve svazích, který zasahuje i do ploch v oblasti doplněné podložky.

The painting has undergone a number of modifications in the past, one of the causes being an infestation of the panel by wood-boring insects. The micro-CT images clearly show the condition of the secondarily cut and repaired panel, composed of three spruce boards. At the top and right edge of the panel, the damaged wood was replaced. Very illustrative images were taken from a layer where lead white was applied across the surface using expressive strokes. As in the case of the paintings from the Collection of Lanna, a computer processing technique was used for this painting that eliminates the curvature of the panel and flattens out the different height levels. This made it possible to fully document the punched decoration in the haloes, which extends into the repaired areas of the panel.

Salmovský palác

Výstava

ZENGA – japonské zenové obrazy ze sbírky Kaeru-an

27/5 2022 – 18/6 2023

kurátorky: Markéta Hánová, Jana Ryndová

externí spolupráce: Felix Hess, Christiaan Jörg, John Stevens, Filip Suchomel

Národní galerie Praha vůbec poprvé představila část výjimečné kolekce zenové malby a kaligrafie, kterou jí v roce 2019 věnoval nizozemský sběratel Felix Hess. Takto ucelená ukázka zen-buddhistického přístupu k tušové malbě a kaligrafii je v mimo-japonském (minimálně evropském) kontextu zcela ojedinělá.

Zenga – doslova „zenové obrazy“, zahrnující malbu i kaligrafii – mají bezpochyby svou zvláštní působivost, a to díky práci se štětcem a tuší. Zenová estetika totiž představuje krásu v jednoduchosti, asymetrii a černobílé barevnosti tušového tahu štětcem, která souzní s principem krásna v omšelosti a každodennosti (*wabi*). Výstava byla opakovaně prodloužena.

VÝSTAVY A EXPOZICE

Schwarzenberský palác

Expozice

Staří mistři

autor a kurátor: Marius Winzeler

Kolekce představuje výběr nejvýznamnějších mistrovských děl ze Sbírek starého umění NGP – poprvé v koncepci, která propojuje české a evropské umění. Vedle sebe jsou k vidění Agnolo Bronzino, El Greco nebo Brueghel společně s Karlem Škrétou či Petrem Brandlem. První patro patří baroku a jsou zde vystavena např. vrcholná díla Petera Paula Rubense, Rembrandta, Jana Kryštofa Lišky, Matyáše Bernarda Brauna či Václava Vavřince Reinera. V přízemí paláce byl také otevřen nový grafický kabinet.

Grafické kabinet

Miracula mundi. Divy antického světa v grafice 16. a 17. století

22/2 – 22/5 2022

kurátorka: Petra Zelenková

Legendární divy světa, nejpozoruhodnější stavby a sochařská díla starověku, budily obdiv a podněcovaly fantazii již od dob antiky. Počet a sestava divů se během dob měnily. V 16. století toto téma znovuobjevil nizozemský malíř Maarten van Heemskerck, který ve spolupráci s rytcem Philipsem Gallem připravil grafický cyklus *Osm divů světa* (1572). Van Heemskerckova vyobrazení legendárních staveb inspirovala umělce po staletí. Na počátku 17. století vyšly další dvě grafické série; na Van Heemskercka úzce navazující cyklus podle Maartena de Vos (1614) a originálnější série Antonia Tempesty (1608). Výběr z těchto tří grafických cyklů tvoří jádro komorní výstavy v grafickém kabinetu. Výstava je obohacena o díla zapůjčená ze sbírek Královské kanonie premonstrátů na Strahově.

Lombardské dědictví Antonia Marii Vianiho: Kresby z Regionálního muzea v Teplicích

31/5 – 4/9 2022

kurátor: Dalibor Lešovský

Regionální muzeum v Teplicích uchovává ve svých sbírkách výjimečný soubor italské kresby. Tzv. Teplické album obsahuje díla předních představitelů Cremonské školy. Přestože byla v nedávné minulosti část této kolekce rozptýlena, umělecky nejpoutavější část souboru se stále nachází na místě, kde jej deponovali jeho poslední soukromí majitelé Clary-Aldringenové. Nedílnou součástí konvolutu jsou kresby Antonia Marii Vianiho (1550? – 1635?). Grafický kabinet představí výběr z tvorby tohoto umělce, jehož život a dílo jsou spjatý s Cremonou, Mantovou a Mnichovem.

To nejstarší z evropské grafiky

6/9 – 27/11 2022

kurátorka: Alena Volrábová

Grafické umění se na evropském kontinentě rodilo zejména v německy mluvících zemích během 15. století. Zpočátku se vydávaly jednotlivé listy s otisky z dřevěného nebo kovového štočku. Nejstarší jednolisty jsou dnes velmi vzácné. Jejich výrazové prostředky jsou díky dané technice, vyžadující značnou stylizaci a zkratku, působivé svou expresivností. Během 15. století se však technika velmi zdokonalila a možnosti grafiky pochopili velcí umělci, jako byli například Martin Schongauer nebo později Albrecht Dürer, kteří ji koncem 15. století povýšili na umění. Sběrka grafiky a kresby uchovává několik vzácných raných tzv. šrotových tisků a dřevořezů a také díla umělců, kteří předznamovali rozvoj grafického umění.

Svatá noc

6/12 2022 – 5/3 2023

kurátorka: Blanka Kubíková

Komorní vánoční výstava představuje téma narození Ježíše Krista a jeho oslav na grafických listech, kresbách a iluminacích od středověku a renesance po 20. století. Mezi prezentovanými autory jsou zastoupeni Albrecht Dürer, Jan Sadeler, Rembrandt van Rijn, Hermína Laukotová nebo Bohuslav Reynek. Výstava také seznamuje návštěvníky se specifiky českých Vánoc na ikonických dílech Mikoláše Alše či Josefa Lady. Poslední část expozice je věnována komerčnímu aspektu vánočních svátků, který narůstal v moderní době. I přes nákupní horečku a všeobecný shon si Vánoce dodnes uchovaly svou tajemnou a radostnou atmosféru a nepřestávají být v prvé řadě oslavou lásky, porozumění a dobré vůle.

Schwarzenberský palác, Hradčanské náměstí 2, Praha 1, foto: Tomáš Slavík

Šternberský palác

Expozice

Staří mistři II

autorky a kurátorky: Martina Jandlová, Olga Kotková,
Lucie Němečková

Sbírková expozice *Staří mistři II* navazuje na expozici *Staří mistři*, jež se nachází v protějším Schwarzenberském paláci. Obě se vzájemně doplňují tak, aby utvořily jeden celek. Zároveň představují unikátní umělecká díla v různých souvislostech. Presentována je zcela výjimečná kolekce italské malby 14. a 15. století, která byla z větší části shromážděna Františkem Ferdinandem d'Este. Tato sbírka je nejpočetnějším souborem tzv. italských primitivů dochovaným mimo vlastní území Itálie a umožňuje sledovat uměleckou tvorbu v italských městech Siena, Florencie, Benátky či Padova.

Výstavy

Falza? Falza!

19/11 2021 – 1/5 2022

autorka a kurátorka: Olga Kotková

Jak rozeznáme originály od padělků? Napodobeniny významných děl vznikají dodnes a jsou hrozbou jak pro muzejní a galerijní instituce, tak pro soukromé sběratele. Výstava představila nejen napodobeniny a ikonické podvrhy, ale i metody, které se používají k ověření pravosti uměleckých děl. Díky tomu se návštěvníci seznámili se zákulisní prací celého týmu odborných pracovníků NGP – od kurátora přes restaurátora až po chemiky v laboratoři.

Sochy z hlíny: Terakoty italských mistrů 15. až 19. století ze sbírek Národní galerie Praha

8/11 2022 – 26/3 2023

autorky: Radka Šefců, Olga Kotková

kurátorka: Olga Kotková

Komorní výstava byla založena na mnoha nových poznatcích o tom, jak a proč vznikaly tyto specifické plastiky. Přípravena byla ve spolupráci s Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze a Archeologickým ústavem Akademie věd České republiky.

Šternberský palác, Hradčanské náměstí 15, Praha 1, foto: Tomáš Slavík

Informational text or label on the right wall, partially visible.

VÝSTAVY A EXPOZICE

Valdštejnská jízdárna

Výstava

Buddha zblízka / The Buddha Up Close

3. 12. 2021 – 24. 4. 2022

vedoucí kurátoři: Markéta Hánová, Johannes Beltz

Historie buddhistického umění od jeho počátků se v České republice představila vůbec poprvé. Exponáty tvořil výběr nejvýznamnějších sochařských, malířských a dalších děl buddhistického umění, jejichž vznik se datuje od 2. až po 20. století, a sice ze sbírek Museum Rietberg Zürich a Národní galerie Praha. Výstava prostřednictvím uměleckých děl, audiovizuálních a interaktivních prvků vedla diváky tematickými kapitolami buddhistického umění a poučila je o vzniku a šíření buddhismu v asijských kulturách včetně jeho reflexe v českých zemích.

VII

Veletržní palác

Expozice

1796–1918: Umění dlouhého století

autorský a kurátorský tým: Veronika Hulíková, Otto M. Urban, Filip Wittlich

Projekt vědomě a přirozeně spojuje domácí umění s uměním zahraničním. Expozice neobsahuje zápůjčky, nýbrž ukazuje, co Národní galerie v průběhu své existence shromáždila v širokém kontextu. Konečný výběr reprezentuje více než čtyři sta padesát děl od 150 autorů ve třech hlavních kapitolách: Člověk, Svět a Ideje. Expozice zahrnuje vedle malby také sochařství. Volná plastika doprovází obrazy, veřejná plastika tvoří zvláštní oddíl, který s ohledem na vybraný přístup a dostupnost exponátů parafrázuje tři základní témata v oddílech Architektura, Pomník a Náhrobek.

1918–1938: První republika

kurátorský tým: Anna Pravdová
spolupráce: Lada Hubatová-Vacková

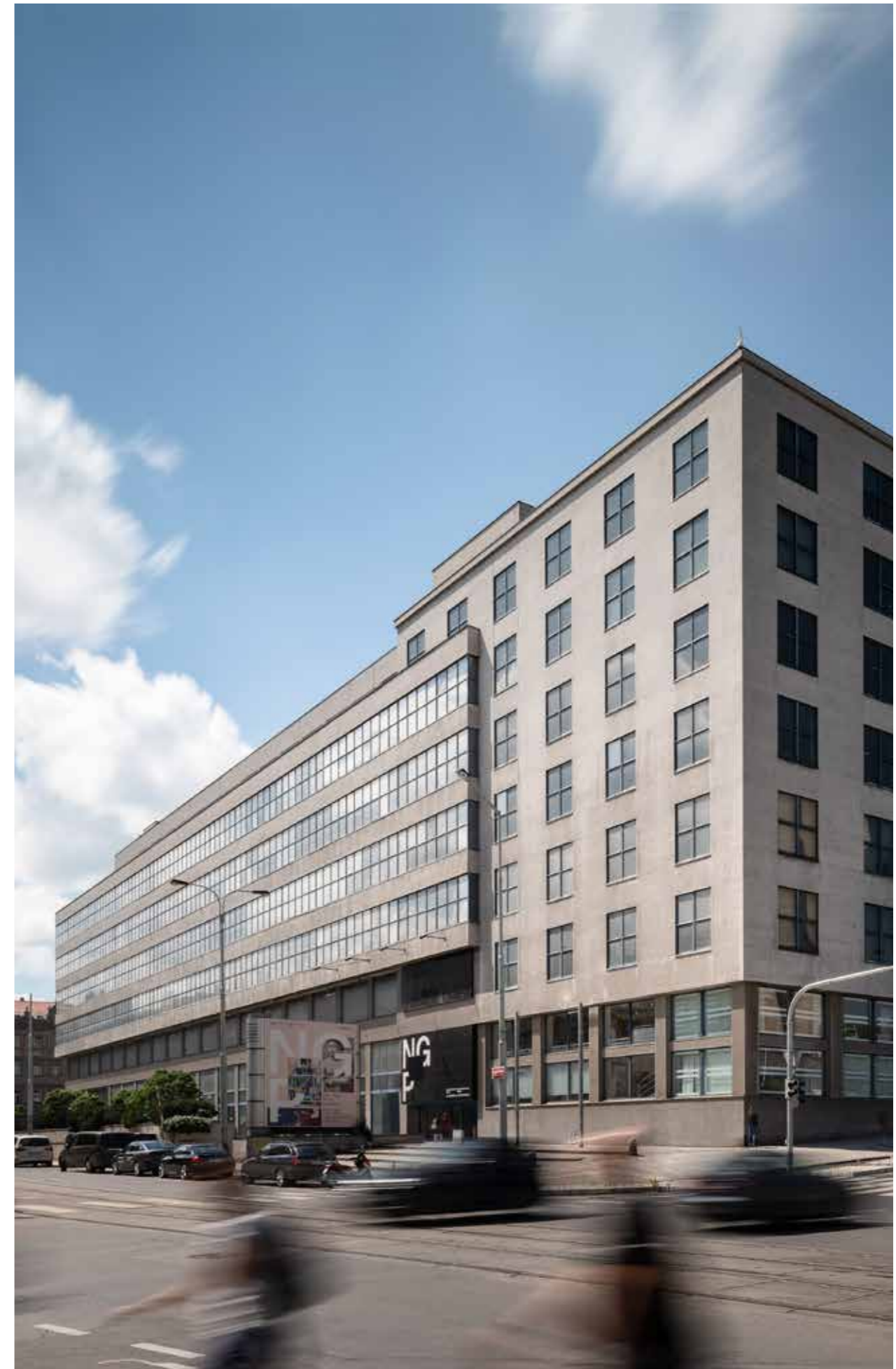
Sbírková expozice vznikla ke 100. výročí vzniku Československé republiky a představuje bohatou výtvarnou tvorbu a umělecký provoz mladého státu v letech 1918–1938. Součástí expozice jsou vedle obrazů a plastik předních českých, slovenských, česko-německých a karpatoruských umělců (Václav Špála, Josef Čapek, Jindřich Štyrský, Toyen, August Brömse, Maxim Kopř, Wenzel Hablik ad.) také díla z proslulé francouzské sbírky (Paul Gauguin, Henri Rousseau, Pablo Picasso, Vincent van Gogh, ad.), kterou československý stát nakoupil krátce po svém založení ve 20. a 30. letech 20. století.

1956–1989: Architektura všem

od 7. 12. 2022

kurátorka: Helena Huber-Doudová

Expozice zaměřená na architekturu a životní styl mezi lety 1956–1989 zachycuje fenomén, ve kterém se protínají každodenní zkušenosti a přínosy s architekturou a designem jako tvůrčími disciplínami. Prezentuje významná díla ze Sbírkyně architektury Národní galerie Praha autorů a autorek, jako jsou Václav Aulický, Věra a Vladimír Machoninovi, František Cubr, Karel Prager, Alena Šrámková, či tvůrčích kolektivů jako Sial Liberec a další. Expozice je rozšířena o fotografie, filmy z Národního filmového archivu a dobové publikace.

OS Ještěd

Strukturalistické obchodní středisko Ještěd nepřežilo komerční tlak porevoluční doby

Strukturalistické obchodní středisko Ještěd nepřežilo komerční tlak porevoluční doby

Strukturalistické obchodní středisko Ještěd nepřežilo komerční tlak porevoluční doby

The structuralist J

68-1970

1968-1970

VÝSTAVY A EXPOZICE

Veletržní palác

výstavy

Markéta Othová: Již brzy

29/4 – 30/10 2022

kurátorka: Adéla Janíčková

Markéta Othová patří k silné generaci umělkyně, která se v porevolučních devadesátých letech etablovala na umělecké scéně. Na samostatné výstavě v NGP byla její tvorba představena novým projektem s názvem *Již brzy* a retrospektivním ohlednutím za dosavadním dílem. Výstavu provázelo vydání monografie.

Festival Move: Intimita jako vzdor

červen 2022 (Veletržní palác) +
říjen 2022 (Centre Pompidou, Paříž)

kurátoři: Caroline Ferreira, Michal Novotný

Intimitě a způsobům jejího vystavování byla věnována prestižní akce *Move*, kterou pravidelně připravuje Centre Pompidou v Paříži, tentokrát i ve spolupráci s NGP.

V kroužcích dýmu. Portrét moderního umělce

23/9 2022 – 8/1 2023

kurátorka: Petra Kolářová

Motiv zobrazení umělce jako kuřáka v českém výtvarném umění od baroka po meziválečné období. Výstava mapovala, jak se v autoportrétech významných českých umělců stal kuřácký atribut symbolem moderního tvůrce, byl odznakem bohéma, dandyho, dekadenta a společenského rebela či metaforou umělecké tvůrčí činnosti. Na výstavě nechyběl mezinárodní kontext a také užité umění, které nastínilo kontext dobové kultury kouření.

Eva Kofátková: Moje tělo není ostrov

7/12 2022 – 4/6 2023

kurátorský tým: Sandra Patron a Rado Ištok

Prostoru dominovala obrovská instalace těla – částečně rybího, částečně lidského. Každá část výstavy současně přední české umělkyně přinášela množství příběhů, jejichž podmanivá litanie se rozléhala celým výstavním prostorem. Duch celé instalace jako by spočíval ve volání po životě, v němž má větší místo empatie a v němž těla čelí menšímu normativnímu tlaku, které vyslovuje jeden*na z jejich protagonistů*ek: „Sním o těle vybaveném mnoha kůžemi.“

Výstava *V kroužcích dýmu*, foto: Adéla Kremplová

s. 50 Markéta Othová, *Již brzy*, foto: Čeněk Folk

s. 52 Výstava Eva Kofátková: *Moje tělo není ostrov*, foto: Adéla Márová

s. 54 Výstava *MOVE: Intimita jako vzdor*, foto: Adéla Márová

MY BODY
IS NOT A BAG
THAT HAS TO
CARRY ALL THE
WEIGHT

STOP
MEASURING
ME!

MY BODY
IS NOT
AN
ISLAND

THE WORLD IS
MOVING, THERE
ARE MORE
PEOPLE ON THE
MOVE THAN
EVER BEFORE

WHAT WILL
THEY WRITE
IN HER
PASSPORT?

HOW
IS IT
POSSIBLE
TO
TRAVEL
WITHOUT
A
PASSPORT?

HOW
IS IT
POSSIBLE
TO
TRAVEL
WITHOUT
A
PASSPORT?

MEME

TONIGHT

SPRING

VÝSTAVY A EXPOZICE

Veletržní palác

grafické kabinety v expozici 1796–1918: Umění dlouhého století

Smrtelné hříchy Jamese Ensora

15/2 – 15/5 2022

kurátor: Petr Šámal

Belgický malíř James Ensor (1860–1949) se díky odmítání konvencí, využívání estetiky ošklivosti, zjednodušené barevnosti a provokativnosti námětů stal přímým předchůdcem expresionismu a moderního umění vůbec. Ensorově tendenci k plošné abstrakci forem konvenovala práce s grafikou, představující černobílý protipól jeho malířské tvorby. V cyklu leptů, vydaném v roce 1904, se chopil klasického tématu sedmi hlavních hříchů, avšak s jemu vlastní originalitou, popírající tradiční způsoby vyobrazování tohoto námětu.

Živly Mikoláše Alše

15/2 – 15/5 2022

kurátorka: Markéta Dlábková

Cyklus *Živly* představuje výjimečnou realizaci v rámci Alšova kresebného díla. Vznikl v roce 1881 a odráží v sobě jak Alšovu zkušenost s prací na kartonech pro foyer Národního divadla, tak především jeho osobní zálibu v indiánské tematice. Originalita a invenčnost, s níž Aleš variuje zažitě ikonografické motivy, ve spojení s technickou bravurou v podání těchto uhlových kreseb je řadí k mistrovským dílům Sbírký grafiky a kresby NGP.

Umělecké dílo ve věku grafické reprodukovatelnosti – fenomén prémiových tisků I.

17/5 – 28/8 2022

kurátorka: Markéta Dlábková

Umělecké prémie, vydávané v průběhu 19. století nejrůznějšími spolky i časopisy, představují významný fenomén dobové výtvarné tvorby. Prezentovaly a nejširšímu publiku zprostředkovaly jak díla zásadního významu, tak i produkci určenou spíše pro pobavení a dekoraci interiéru. Spojují tak v sobě rovinu vzdělávací i zábavnou a jsou rovněž dokladem vývoje reprodukcí techník.

Vize antiky a středověku na kresbách Ludvíka Kohla

17/5 – 28/8 2022

kurátor: Petr Šámal

Malíř Ludvík Kohl (1746–1821) patří k zakládajícím osobnostem umění 19. století v Čechách. Již několik let před vznikem pražské Akademie (zal. 1799) soukromě vyučoval kreslení podle živého modelu. Částí vlastního díla se hlásil k antice jako vzoru neoklasicistního umění, zároveň však v kresbách konstruoval fiktivní gotické architektury, které jsou již odrazem preromantického zájmu o středověk a jeho duchovní rozměr. V jeho tvorbě se tak odráží typická vícevrstevnatost umění, stojícího na přelomu epoch.

Umělecké dílo ve věku grafické reprodukovatelnosti – fenomén prémiových tisků II.

30/8 – 27/11 2022

kurátorka: Markéta Dlábková

Vincenc Morstadt – rané kresby velikána české veduty

30/8 – 27/11 2022

kurátor: Petr Šámal

Vincenc Morstadt (1802–1875) byl civilním povoláním právník a této profesi se věnoval po většinu života. O to obdivuhodnější je, že se zároveň stal největší autoritou české veduty 19. století. Morstadtovi mimo jiné vděčíme za věrohodná zachycení pražských ulic a panoramat z doby před vynálezem a rozšířením fotografie. Ve své tvorbě přitom dokázal spojit precizní detail s vyjádřením celkové atmosféry místa. Grafický kabinet představuje téměř neznámé práce z umělcova mládí, vypovídající o jeho přirozené kreslířské suverenitě.

Umělecké dílo ve věku grafické reprodukovatelnosti – fenomén prémiových tisků III.

29/11 2022 – 23/4 2023

kurátorka: Markéta Dlábková

Engraving of the Cologne Cathedral, showing the exterior facade and the spire of the choir.

Engraving of the Cologne Cathedral, showing the exterior facade and the spire of the choir.

Engraving of the Cologne Cathedral, showing the exterior facade and the spire of the choir.

Engraving of a landscape, possibly a view of a city or a valley, with a large building in the foreground.

Engraving of a landscape, possibly a view of a city or a valley, with a large building in the foreground.

VÝSTAVY A EXPOZICE

Veletržní palác

sbírkové expozice

1796–1918: Umění dlouhého století

kurátoři: Veronika Hulíková, Otto M. Urban, Filip Wittlich

V roce 2019 byla ve Veletržním paláci otevřena nová sbírková expozice *1796–1918: Umění dlouhého století*, která vědomě a přirozeně propojila domácí umění se zahraničním. Jejím cílem je v širokém kontextu ukázat, co NGP v průběhu své více než dvou-setdvacetileté existence shromáždila. Zastoupení jednotlivých autorů je přirozeně nerovnoměrné, od kompaktních a reprezentativních souborů po víceméně náhodné či příležitostné akvizice. Konečný výběr reprezentuje více než 450 děl od 150 autorů ve třech hlavních kapitolách: Člověk, Svět a Ideje. Expozice zahrnuje vedle malby také sochařství. Volná plastika doprovází obrazy, zvláštní oddíl tvoří veřejná plastika. V těsné blízkosti se tak objevují umělci nejen odlišných uměleckých názorů, ale i příslušníci velmi rozdílných generací.

1918–1938: První republika

kurátorky: Anna Pravdová

spolupráce: Lada Hubatová-Vacková

Ke stému výročí vzniku samostatného Československa byla v roce 2018 ve 3. patře Veletržního paláce otevřena nová sbírková expozice představující bohatou výtvarnou tvorbu a umělecký provoz mladého státu v letech 1918–1938. Zastoupena jsou díla Josefa Čapka, Václava Špály, Toyen, Paula Gauguina či Pabla Picassa. Expozice pohlíží na umění první republiky očima tehdejšího uměnilovného diváka, prostřednictvím stěžejních galerií, uměleckých spolků i dalších kulturních institucí a seznamuje návštěvníky s významnými kulturními centry. V daném časovém a prostorovém rámci projekt prezentuje významné události na poli výtvarné kultury, s důrazem na kosmopolitní a mnohonárodnostní charakter československého státu.

Otevřený depozitář Asie

14/5 – 21/11 2021

kurátorky: Markéta Hánová, Zdenka Klimtová, Michaela Pejčochová, Jana Ryndová

Po téměř desetiletém trvání expozice asijského umění v paláci Kinských se prezentace sbírek přesunula do 1. poschodí jižního křídla Veletržního paláce, kde se představila v takzvaném otevřeném depozitáři. *Schaudepot* je výstavním formátem, jenž zpřístupňuje co největší počet děl k bezprostřednímu studiu; díky umístění ve vitrínách si je lze prohlédnout ze všech stran. V otevřeném depozitáři mají návštěvníci možnost seznámit se s výběrem více než 600 děl asijské proveniencí z fondu NGP.

VEREJNÁ

VÝSTAVY A EXPOZICE

Tuzemská a mezinárodní spolupráce

Oblast spolupráce byla předchozí roky také silně poznamenána pandemií, v roce 2022 se ale dařilo posilovat a rozvíjet stávající spolupráci a vyhledávat nové příležitosti.

Mimořádným a nesamozřejmým úspěchem je naplnění memoranda o spolupráci s pařížským Centre Pompidou, jež se realizovalo formou účasti na festivalu *Move*. Jeho výstupy se představily jak ve francouzském, tak i v českém prostředí. Výsledkem mezinárodní spolupráce je i skvěle přijatá výstava *Buddha zblízka*, připravená s Museem Rietberg Zürich.

Na mezinárodní scéně se NGP a její práce prezentovaly také vlivem politických souvislostí. Při příležitosti českého předsednictví v Radě Evropské unie vyzdobilo dvě budovy v Bruselu devět mladých českých umělců a designérů. Ti se rozhodli svou prací *Květinová unie* vyjádřit hodnoty, které pro ně Evropská unie zosobňuje a které by podle nich měla zastávat i v budoucnu. Výstava *Milena Dopitová: Even Odd* je opět mezinárodní projekt iniciovaný u stejné příležitosti. Tentokrát ve spolupráci s kulturním centrem Bozar – Centre for Fine Arts Brusel.

Jako příklad tuzemské spolupráce jmenujme uspořádání symposia v součinnosti s Fakultou humanitních studií UK: *Tichá pošta mezi Bohemií a Buddhou – průniky buddhismu do evropského myšlení a imaginace*.

V oblasti rozvoje publika NGP tradičně participovala na festivalu Den architektury a hostila událost současné elektronické hudby a multimédií LUNCHMEAT festival. Nové návštěvníky do Veletržního paláce přivedl také festival Prague Open House. V rámci spolupráce s dalšími významnými kulturními aktéry vznikla diskuse *Gender equality policies in cultural institutions: What transformations?*, která byla součástí programu k výstavě *Move: Intimita jako vzdor* a francouzsko-německého projektu „FEM2:2. Das Jahr de l'egalité“. Akci spolupořádaly Goethe-Institut ČR a Francouzský institut v Praze ve spolupráci s NGP a Feministickou (uměleckou) institucí.

I roce 2022 se uskutečnil program *Tanec v galerii: Artist at work* ve spolupráci se SE.S.TA.

Sbírka grafiky a kresby se v roce 2022 intenzivně věnovala přípravě výstavy a publikace *Od Michelangela ke Callotovi: Manýristická grafika*, a to ve spolupráci s francouzskou institucí Musée du Louvre.

Na pařížské repríze projektu *Toyen: L'écart absolu* spolupracovala Sbírka umění 19. století a klasické moderny.

V té souvislosti vystoupila kurátorka Anna Pravdová s přednáškou *Toyen et Jindřich Štyrský à Paris: De l'artificialisme au surréalisme* v Musée d'Art Moderne de Paris. S tímto či souvisejícími tématy prezentovala činnost NGP i instituci samotnou také na několika přednáškách či konferencích v USA, Německu i Česku.

Za pozornost a poděkování stojí také pocta, které se NGP dostalo díky její kurátorce – Anna Pravdová obdržela významné mezinárodní ocenění Řád umění a literatury ve stupni rytíře za odbornou práci.

VZDĚLÁVACÍ A VEŘEJNÉ PROGRAMY

Národní galerie Praha vede dialog se širokou veřejností nejen skrze výstavní činnost, ale také segmentovanými programy.

Ve své nabídce zohledňuje potřeby různých cílových skupin publika i míru náročnosti, od nízkoprahových, obecných a podporujících všeobecný přehled až po aktivity, které umožňují jít do hloubky a celoživotně se vzdělávat.

V roce 2022 připravila galerie napříč odděleními celkem 1725 programů, kterých se zúčastnilo 37 627 lidí. Rozsah programů se tak přiblížil stavu před pandemií nemoci covid-19 a oproti předchozímu roku představoval nárůst o více než 140 %.

Programy pro školy

Tým profesionálních lektorů galerie připravil 749 programů pro 14 343 žáků, studentů a pedagogů.

Zejména na základě aktuálních výstav vznikla jako metodická podpora pedagogů řada komentovaných prohlídek, studijních materiálů a inspiračních videí. Samozřejmostí jsou metodické materiály a návody pro tvorbu se žáky a studenty, inspirované díly ze sbírek NGP.

Galerie opětovně uspořádala akreditovaný seminář pro pedagogy primárního vzdělávání s názvem *Galerie jako inspirace*. V rámci spolupráce s NIPOS Artama vznikl už druhý přípravný seminář k 17. celostátní přehlídce výtvarných prací dětí a mládeže „*Blízko i daleko*“. V konceptu „Učení hrou“ jsme za podpory společnosti LEGO připravili atraktivní projektové dny.

Pro pedagogy bylo uspořádáno 18 edukačních programů, včetně komentovaných prohlídek zdarma.

Během roku pokračovala spolupráce s pedagogickými fakultami Univerzity Karlovy a Univerzity v Hradci Králové.

NGP tradičně přispěla i k organizaci iniciativy *Máš umělecké střevo*, určené studujícím středních škol. V listopadu hostila instituce z pozice stakeholdera projektu AMASS závěrečnou prezentaci jeho řešitelů.

Programy pro děti

Mezigenerační programy otevírají galerii jako prostor pro setkávání, tvorbu a prožitky umění.

NGP uspořádala v expozicích, výstavách, ateliérech, zahradách a velkorysém prostoru Pop-up Korza celkem 405 živých programů, kterých se zúčastnilo 11 571 osob.

V období letních prázdnin bylo galerií organizováno 5 týdenních letních ateliérů pro děti. V průběhu školního roku probíhaly každý týden tři ateliéry pro děti, nechyběla ani už populární Herna, jež je určená dětem ve věku 1,5 až 5 let (za doprovodu dospělých).

Můžeme tak s trochou nadsázky říci, že NGP vzdělává a baví lidi od jejich roku a půl po celý život. Rozvojové programy přitom akcentují kreativitu, vizuální gramotnost, povědomí o dějinách umění a kritické myšlení. Prostřednictvím dětí se k umění a návštěvám galerie dostávají nebo vracejí také dospělí, a programy tak mají vícegenerační charakter. Například hudebně-výtvarné dílny pro děti a hravě dospělé PICOLLI, připravené ve spolupráci s Collegium Marianum, spojily středověk se současností a výtvarné umění a architekturu s hudbou.

Pro expozici umění středověku byl vytvořen nový malý hravý průvodce pro děti od 4 let (za doprovodu dospělých) v rámci řady *Kde se skrývá?* Leporelo slouží jako jednoduchý průvodce s otázkami a úkoly ke stěžejním a atraktivním obrazům, které dospělý s dítětem v expozici vyhledává, a spolu o nich debatují. Tyto materiály byly k dispozici zdarma ke vstupence.

V rámci festivalu *Den architektury* připravila NGP pro objekt Anežského kláštera a Schwarzenberského paláce a jejich okolí populární pátrací hru. Funkcionalistickým Veletržním palácem a jeho zákoutími pak mohli návštěvníci projít v programu *Veletržák pro malé i velké*.

Interaktivní studia

K výstavám připravené speciální prostory s interaktivním programem jsou nepřímou formou edukace. Interaktivní studia a zóny jsme připravili pro výstavy *ZENGA*, *V kroužcích dýmu*, *Moje tělo není ostrov*. Podobně koncipované prostory fungovaly dobře i v dříve otevřených výstavách *Falza? Falza!* a *Budha zblízka*. V těchto zónách se spojuje přímý zážitek z uměleckých děl s možností vlastní tvorby či reakce na díla a podněty z výstavy.

Na konci roku byl na ochozu Malé dvorany Veletržního paláce otevřen zcela nový typ návštěvnického prostoru pod titulem *ATLAS: Ateliér tvorby a laboratoř asociativního snění*. Kurátorský tým sestával z edukátora, kurátorky sbírky současného umění a aktivní současné umělkyně. Ke spolupráci pak byli přizváni další umělci a umělkyně, kteří s architekty vybudovali prostor s různými funkčními zónami.

VZDĚLÁVACÍ A VEŘEJNÉ PROGRAMY

Programy pro dospělé publikum

V roce 2022 se některé ze 471 těchto akcí zúčastnilo 9918 osob.

Komentované prohlídky, přednášky i diskuse jsou stálou a vyhledávanou nabídkou Národní galerie Praha. Jejich ambicí je nabídnout možnost doplnění všeobecného přehledu, ale i možnost seznámit se s určitými tématy podrobně, na pomezí odbornosti, tj. vzdělávat se v kontextu, setkávat se s odborníky a specialisty a popularizovat výstupy odborného bádání o sbírkách NGP.

I nabídka pro dospělé obsahuje tvůrčí programy a dílny, zaměřené zejména na malbu, kresbu a fotografii.

Pro zájemce o dějiny umění připravuje galerie kurzy v několika programových řadách: *Seznamte se s uměním ve sbírkách NGP*, cyklus *Zaostřeno na umění* a seminář *Základy dějin umění*. V létě se navíc uskutečnily dva běhy přehledového intenzivního kurzu *Letní škola dějin umění*.

Veřejný program obsahoval také formáty uměleckých performancí, divadelních, tanečních či hudebních představení a projekcí, které oživily expozice a výstavy i unikátní prostory architektury budov NGP site-specific aktivitami, a to jak během roku, tak v podobě letního programu v zahradách paláců NGP.

Online programy

V redukované míře pokračoval projekt vytvořený za covidové pandemie – cyklus *NGP On air*, tj. videoprogramy s galerijními odborníky a pozvanými hosty, moderované edukátorkami a edukátory. Jeho celkem 18 videí zhlédlo téměř 10 000 zájemců.

Celkem měla videa z produkce NGP přes 80 000 zhlédnutí, vedle *NGP on Air* se jednalo i o doprovodná videa k aktuálním výstavám. Součástí videoprodukce byla i série videí v českém znakovém jazyce.

Novým a výrazným počinem na poli digitální komunikace bylo spuštění podcastu *Zvuk umění*. Během roku 2022 vyšly první díly desetidílné série. Cyklus přináší ve formě nejrůznějších audio žánrů – od reportáže po dokudrama – pohled do zákulisí galerie. Odhaluje nejen příběhy uměleckých děl a umělců, ale také to, jak se připravuje výstava, kdo pečuje o největší umělecké sbírky v Česku i kolik kilometrů nachodí kustodka během jednoho dne.

Galerie jako místo společenské inkluze

NGP stále zvyšuje pozornost vůči návštěvníkům se speciálními potřebami. V roce 2022 uspořádala například prohlídky tlumočené do českého znakového jazyka, program pro nevidomé s hmatovou expozicí v klášteře sv. Anežky České i neformální profesní setkání s aktéry organizací pomáhajících znevýhodněným.

Rozšiřujeme aktivity akcentující potřeby neslyšících, a to formou informačních videí o jednotlivých budovách NGP.

K odstranění bariér sociální dostupnosti slouží dny vstupu zdarma, v jejichž rámci se i v roce 2022 konala řada bezplatných popularizačních a edukačních aktivit.

Popularizační a edukační publikace

Dalším a významným médiem, které šíří umění mimo zdi galerie a nezávisle na návštěvnosti výstav, jsou knihy.

V edici *Obrazy do kapsy* vyšel 4. titul, tentokrát věnovaný Josefu Mánesovi a zaměřený na zprostředkování výtvarného myšlení umělce. Probíhaly přípravné práce na dalších titulech této řady, které se mají věnovat Emilu Fillovi a Evě Kmentové. Na publikacích spolupracují edukátorky NGP s grafikem Bohumilem Vašákem.

Ke sbírkové expozici 1796–1918: Umění dlouhého století vyšla publikace pro menší děti *Jakou barvu má nejdelší století*, jejíž autorkou je edukátorka Monika Švec Sybolová.

Statistika programů a účastníků v roce 2022

Cílová skupina programu	Programy	Účastníci
Mateřské školy	73	1186
Základní školy	398	7 817
Střední a vysoké školy	240	4 570
Skupiny osob se specifickými potřebami	11	157
Školní skupiny cizojazyčné	9	146
Pedagogové	18	467
Školy celkem	749	14 343
DOSPĚLÍ (výtvarné dílny, kurzy, komentované prohlídky, přednášky)	537	11610
DOSPĚLÍ ONLINE	31	86
DOSPĚLÍ se speciálními potřebami	3	17
NGP DĚTEM – Děti a rodiny (výtvarné dílny, herny a ateliéry)	405	11571
Celkem	1725	37627

DOKUMENTACE SBÍREK

Dokumentace, digitalizace a ochrana sbírkového fondu

Ke konci roku 2022 bylo v Centrální evidenci sbírek Ministerstva kultury České republiky jako „Sbírka Národní galerie v Praze“ vedeno celkem 400 484 sbírkových předmětů, a to dle podsbírek:

Podsírky	Počet sbírkových předmětů
Obrazy	16 870
Plastiky	9 134
Současné umění a nová média	792
Grafiky	269 005
Kresby	67 048
Asijské a americké umění	13 184
Architektura	23 234
Faksimile	1 217
Celkem	400 484

Záměr Modernizace digitalizačního pracoviště postoupil v roce 2022 přes projektovou přípravu k výběru dodavatele a přípravy na stěhování.

V rámci zabezpečení péče o sbírkový fond bylo zinventarizováno celkem 29 918 sbírkových předmětů.

Pokračovala také digitalizace sbírkového fondu. Nově je tak digitálně zachyceno více než 3 000 sbírkových předmětů v celkovém objemu téměř 12 500 dílčích fotografií a odvozenin.

Na webových stránkách NGP byl spuštěn prezentační modul VADEMECUM, který v omezené míře umožňuje prezentovat podstatnou část sbírkových předmětů, a to se základními identifikačními údaji. Ke konci roku 2022 konvolut čítal více než 44 tisíc sbírkových předmětů, přičemž téměř 30 tisíc z nich mělo připojenou obrazovou dokumentaci.

Prioritou v rámci projektu digitální transformace NGP je nákup a implementace nového sbírkového systému, dále pak digitalizace sbírkových předmětů uložených ve Veletržním paláci. Tato činnost je spojena i s přípravou děl k transportu do plánovaného nového depozitáře v Praze-Jinonicích a je součástí několikaleté snahy o nalezení řešení komplikované situace spojené se sbírkovou databází i samotným prováděním systematické digitalizace.

RESTAUROVÁNÍ

Restaurování

Během roku 2022 bylo komplexně restaurátorsky ošetřeno 278 uměleckých děl, z toho 42 děl s pomocí externích restaurátorů.

Značná část aktivity restaurátorského oddělení souvisela s přípravou nové expozice Sbírkou moderního a současného umění pro 2. patro Veletržního paláce. Pro tento účel byl prohlédnut a ošetřen rozsáhlý konvolut vybraných uměleckých děl. Mezi díla, kterých se týkaly komplikovanější restaurátorské zásahy, patří například: *Nikdy to nevidím celé*, Ján Mančuška; *Elektra*, Helen Escobedo de Kirsebom; *Zarůstající ostrov*, František Hodonský; a zejména pak obraz s velmi komplikovanou restaurátorskou problematikou *Protiválečný motiv IV*, Karel Šlengr.

Významný objem práce představuje restaurování nové akvizice polychromované sochy *Madony z Havraně*. Na soše byl proveden detailní restaurátorský průzkum. Pokračuje se sondáží druhotných barevných vrstev.

Projekt kladoucí vysoké nároky na restaurátorské oddělení představovala příprava výstavy věnované Petru Brandlovi (2023). Restaurátoři prohlédli kompletní exponátovou náplň ze sbírek NGP a dále obrazy externích zapůjčitelů. Obdobně náročným projektem byla příprava výstavy Josefa Mánesa (2023).

V návaznosti na velmi náročný a úspěšně zakončený projekt zaměřený na restaurování dvou světelných plastik *Mušské a ženské torzo* a *Ležící torzo* od Zdeňka Pešánka zorganizovali pracovníci oddělení odborný seminář se zahraniční účastí: *Plasty v restaurování moderního umění: problémy a perspektivy*, 7.–8. 6. 2022, Veletržní palác. Projekt a seminář byly realizovány za podpory nadace The Pudil Family Foundation.

V souvislosti s plánovaným depozitárním areálem v Praze-Jinonicích a předpokládaným rozsahem prací bylo nutné minimálně pět let před stěhováním začít s restaurátorskou kontrolou stavu jednotlivých děl a jejich přípravou k transportu. Byl proto zřízen nový specializovaný restaurátorský ateliér ve Veletržním paláci.

Chemicko-technologická laboratoř

Byl proveden přírodovědný průzkum na cca 110 výtvarných objektech a bylo zpracováno cca 240 mikrovzorků malby, polychromie, dřeva a textilu.

Vzhledem k nákupu nové akvizice proběhl mimořádný materiálový průzkum, a to díla *Madona z Havraně* a soch *Panna Marie a Sv. Jan Evangelista*. Pokračovaly také laboratorní průzkumy několika desítek děl francouzské proveniencí. Významný objem děl pocházel ze Sbírkou moderního a současného umění, kde byly jednak na kovových plastikách sledovány povrchové úpravy pro ověření a rozlišení umělých patin a jednak byl proveden průzkum na dílech, kde bylo podezření na výskyt azbestu v použitých výtvarných materiálech.

Dále laboratoř provedla navazující průzkum dalších podmaleb na skle ze Sbírkou umění Asie a Afriky. Rozsáhlé průzkumné práce metodami neinvazivní analýzy a následné analýzy vzorků odebraných ze zájmových lokalit se realizovaly na dílech Josefa Lady a Kamila Lhotáka.

V rámci projektu Pešánek byla editorsky a autorsky připravena publikace *Torza. Pešánek* v české i anglické mutaci, která zpracovala a odborné veřejnosti představila proces průzkumu světelně kinetických plastik Zdeňka Pešánka *Mušské a ženské torzo* a *Ležící torzo*. Odborní pracovníci se rovněž aktivně podíleli na workshopu věnovaném tomuto tématu. Mimoto vznikl dokumentární film.

V roce 2022 pracovalo oddělení i nadále na bezpečnostním projektu *Rozvoj strategického klastru pro efektivní instrumentální technologické postupy při odhalování padělků výtvarných děl moderního umění ve forenzní oblasti*. Titul je řešen v rámci programu Strategická podpora rozvoje bezpečnostního výzkumu ČR 2019 až 2025 pod Ministerstvem vnitra ČR a vzniká ve spolupráci s Kriminologickým ústavem Policie České republiky a Fakultou chemické technologie Univerzity Pardubice.

V rámci projektu NAKI II *Technologie ošetření a identifikace degračních procesů keramických nálezů z hradčanských paláců – Metody restaurování a konzervování pórovité i slinuté keramiky a porcelánu* byla ve spolupráci s ředitelkou Sbírkou starého umění Olgou Kotkovou realizována příprava výstavy *Sochy z hlíny. Terakoty italských mistrů 15. až 19. století ze sbírek Národní galerie v Praze* a doprovodné stejnojmenné publikace.

V rámci grantového projektu NAKI II *Mobilní zařízení pro zobrazování a analýzu vrstevnaté malby a polychromie děl starého umění* byl ve spolupráci s kurátorkou Štěpánkou Chlumskou připraven hlavní výstup projektu za NGP, a sice výstava *V hloubce a po povrchu* a doprovodná publikace.

V roce 2022 v oblasti vědeckého úkolu *Komplexní průzkum výtvarných materiálů ve výtvarných objektech od 13. do 19. století a vytvoření databáze mikroskopických a spektroskopických dat* pokračovali odborní výzkumní pracovníci Chemicko-technologické laboratoře v získávání a shromažďování dat ze standardních, přesně definovaných výtvarných materiálů.

V roce 2022 NGP také díky grantu ve výši 2,4 milionu Kč modernizovala přístrojové vybavení pro vědeckou analýzu, což přispělo k celkové významné modernizaci vybavení laboratoře.

Odborní pracovníci chemicko-technologické laboratoře byli v roce 2022 oceněni ministrem vnitra za mimořádné výsledky v oblasti bezpečnostního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Cena byla udělena za výsledky dosažené při řešení vědeckého projektu *Komplexní instrumentální metodika pro posuzování pravosti výtvarných děl, databáze materiálů barevných vrstev 20. století*.

Odborná správa depozitářů

Ve spolupráci s oddělením Technické správy budov probíhá nepřetržitý monitoring vnitřního klimatu v depozitářích a v součinnosti s Chemicko-technologickou laboratoří pak pravidelná kontrola a měření přítomnosti nežádoucích organických nečistot a plísní.

V expozicích a depozitárních prostorách Veletržního paláce celoročně docházelo k výpadkům zvlhčování kvůli nefunkčnímu vyvíječi páry. Situace byla (na jaře a na podzim) řešena umístěním mobilních zvlhčovačů a dokoupením nových zvlhčovacích přístrojů. V letních měsících naopak výrazně stoupala relativní vlhkost a depozitáře byly vybaveny mobilními odvlhčovači.

Vzhledem k pozdější rekonstrukci VP bude nutné opravit technologická zařízení udržující klima tak, aby byly zajištěny vhodné podmínky pro uložení děl.

AKVIZICE

Akvizice

Národní galerie Praha v roce 2022 zakoupila do sbírky 27 uměleckých děl v celkové hodnotě 7,2 mil. Kč. Část nákladů (4,915 mil. Kč) byla hrazena formou dotací Ministerstva kultury České republiky, zbývající částku hradila NGP ze svého rozpočtu.

Mezi akvizicemi vyniká nákup unikátní středověké sochy *Madony na andělském trůnu z Havrané* od Mistra Bečovské madony. Díky prostředkům Ministerstva kultury ČR z programu Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví odkoupila NGP tento jedinečný objekt, někdy také nazývaný *Madona s muzicírujícími anděly*, ze soukromého majetku. Vzácná dřevorezba je restaurována a následně bude vystavena v klášteře sv. Anežky České.

Řezba sv. Petra ze souboru *Apoštolů ze Lnář* (jihozápadní Čechy, 1510–1520) je součástí expozice v klášteře sv. Anežky České již od roku 2000 – jako dílo prezentující vysokou úroveň dobové výtvarné produkce jihozápadních Čech. S ohledem na kvalitu a atribuční kontext díla využila Národní galerie možnost získat tuto dlouhodobou zápůjčku.

Pozornost vzbudil i nákup pro Sbírkou grafiky a kresby. Od soukromého majitele bylo pořízeno dílo *Alegorická oslava Nejsvětější Trojice a rodu Lažanských*. Jeho autorem je Karel Škréta st. (1610–1674) a/či Karel Škréta ml. (1646/1650–1691). Jde o zcela unikátní špičkový příklad kreslířského umění Škréty staršího i mladšího a jejich spolupráce s tehdy významným rodem Lažanských z Bukové. Veřejnost zaujalo několik akvizic spojených s díle Františka Drtikola pro Sbírkou umění Asie a Afriky.

Za Sbírkou moderního a současného umění zmiňme videoart a instalaci aktivistické skupiny Rafani.

Svrh-li jsme moc státu, ted'

1. pa-tří-me ban-kám

Kám-ban me-tří-pa

ted', tu-stá moc jsme li-svrh

Na kří-dlech ú-spě-

2. -chu do dlu-ho-vé pas-ti

Ti-pas vé-ho-dlu do chu-

-spě-ú dlech-kří na

1. Chairman:
I sincerely welcome you all. I personally welcome the President of the Czechoslovak Federal Republic (applause), the members of the Federal Government and the Chairman of the Government (applause).

2. President:
The identity of each of us is composed of many layers.

3. Government Chairman:
The scenario is the result of many months of efforts. This is not about reform for reform's sake, or any one-sided fetishizing of the market economy.

4. Deputy:
The market economy, with its merciless mechanisms, resolves the problem of the old structures quickly and especially democratically. Radical economic reform unequivocally provides an opportunity to the capable and simply eliminates the incapable, irrespective of loyalty to a party or movement. This gives me cause to vote for adoption of the scenario. (Applause)

5. Another deputy:
The scenario is not an exact film record of an already played out performance. I thank you. (Applause)

6. Another deputy:
There are several possibilities here. One: we can do nothing at all; two: we can borrow, or three; we can raise taxes.

7. Another deputy:
I have a factual comment. I don't think it's in order who declares who does what. I propose a return to the scenario. (Applause)

Alternativy reformního scénáře

Separate people I raise the question

Co nám jde What we are about

O tom, co s tím potom About what to do about it afterwards

Drobné uzly motají klubko

Rome wasn't built in a day

Ekonomicky nejčistší

The economically cleanest

Federace je našim vlastnictvím
The Federation is our property

We've finally arrived at this point!

Alternatives to the reform scenario

SBSC exchange

Z kůže se nevysvleču

I can't change out of my skin

With discretion towards economic collapse Opinion

Civic Forum Hunger-Communist-Party Certainty

Opinion

We should show our true colours.

Well, yes, but which ones?

S rozvahou k hospodářskému kolapsu
With discretion towards economic collapse Opinion

20. Voice from the plenum:
I'm sorry, but I believe this is a factual comment. Thank you.

21. Another deputy:
With reference to Article 23 of the rules of procedure, which allows me, as a Deputy of the Federal Assembly, to talk even outside this discourse, I would like to make one more comment here. I was very disturbed by the behaviour of Czechoslovak Television and the news reports, which prompted justified fears in me that the considerably biased assessment of economic reform will continue in our broadcasting media.

16. Another deputy:
Dear Mr. Chairman, dear deputies, I enrolled in the discourse, but unfortunately by some technical oversight my enrolment registration went missing en route from the back benches to the front bench.

17. Another deputy:
I understand the scenario as the setting of certain goals. The paths by which we will work towards these goals is something we will certainly be discussing only when debating the individual laws arising from the scenario.

18. Voice from the plenum:
I have a technical comment. Ladies and gentlemen, please allow me a few words. I'll be very brief. A while ago we heard here the supposedly well-founded speech of the deputy from the Communist Party.

19. Chairman:
Excuse me, Deputy, but I have the feeling this is not a factual comment.

METODICKÉ CENTRUM PRO MUZEA VÝTVARNÉHO UMĚNÍ

Metodické centrum pro muzea výtvarného umění

V roce 2022 skončila platnost aktualizované „Koncepce činnosti Metodického centra pro muzea výtvarného umění v Národní galerii v Praze na léta 2017 až 2022“, ze které se odvíjely konkrétní roční plány centra. Ministerstvo kultury Metodickému centru pro muzea výtvarného umění (dále jen MC MVU) uložilo zpracování nové koncepce na roky 2023 až 2027, která byla připravena a odeslána Samostatnému oddělení muzeí na podzim roku 2022.

Přípravu akcí MC MVU plánovaných na rok 2022 koncem února zastavila zpráva o vojenském útoku Ruska na Ukrajinu. MC MVU se aktivně zapojilo do hledání pomoci ukrajinským muzeím a následné přípravy metodiky pro aktualizaci krizových dokumentů českých muzeí, která již většinou s válečným konfliktem na evropském území nepočítala. Centrum v souladu s dalším profilovým úkolem NGP a ve spolupráci s Bezpečnostním oddělením na podzim zorganizovalo mezinárodní workshop ke krizovému řízení a také zajistilo překlad mezinárodní metodiky ICCROM „First aid to cultural heritage in times of crisis“.

V rámci metodické činnosti, kterou MC MVU naplňuje veřejné služby pro vlastníky a správce sbírek výtvarného umění podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, byly v roce 2022 zorganizovány dva workshopy a jeden seminář.

Ve spolupráci s Oddělením fotografické dokumentace proběhl workshop „*Socha a její fotografický obraz*“, který sleduje zkvalitnění fotodokumentace trojrozměrných sbírkových předmětů. Počátkem října se ve spolupráci se Samostatným oddělením muzeí Ministerstva kultury uskutečnil seminář „*Mezinárodní mobilita sbírek – imunita proti zabavení*“, shrnující desetileté zkušenosti s uplatňováním imunizace sbírek v ČR a aktuální problémy související s agendou povolování dočasného vývozu sbírkových předmětů z ČR do zahraničí podle sbírkového zákona.

MC MVU také spolupracovalo s Oddělením bezpečnosti a ochrany majetku a ředitelem sekce Provoz a investice NGP na mezinárodním workshopu „*Krizové řízení v muzeích*“. Seminář shrnul aktuální postupy krizové připravenosti organizace a poskytl základní vodítka a návrhy procesů pro aktualizaci muzejní krizové dokumentace. Během obsahové přípravy akce byl také zpracován stejnojmenný manuál pro muzejní management.

NGP participovala i na mezinárodní konferenci ICOM, kde zajistila několik off-site meetingů výborů a program.

Ediční činnost MC MVU byla závěrem roku 2022 završena zveřejněním překladu druhého dílu krizové metodiky od kolektivu autorů pod vedením Aparyny Tandon, *První pomoc pro kulturní dědictví během krize*, vydané v roce 2018 Mezinárodním centrem pro studium ochrany a restaurování kulturního dědictví (ICCROM) se sídlem v Římě. Druhý díl s názvem *Manuál*, s podtitulem *Příprava na krizové situace, koordinovaná reakce a zabezpečení materiálního a nemateriálního kulturního dědictví*, je k dispozici na webové stránce galerie.

PUBLIKAČNÍ A EDIČNÍ ČINNOST

Ediční oddělení zajišťuje ediční činnost NGP v úzké spolupráci s historiky umění, kurátory, lektory, restaurátory, archivem, knihovnou a dalšími pracovišti. V roce 2022 byla vedle tradičního typu tiskovin – katalogů k úspěšným stejnojmenným výstavám (ZENGA – japonské zenové obrazy ze sbírky Kaeru-an; Markéta Othová: Již brzy; V hloubce a po povrchu. Přírodní vědy a umění; Sochy z hlíny. Terakoty italských mistrů 15. až 19. století ze sbírek Národní galerie v Praze) a dvou periodik – vydána také mezioborová monografie Pešánek. Torza.

Doprovodily je menší publikace určené především mladšímu publiku.

V roce 2022 vydala NGP celkem 25 publikací, většinu z nich v cizojazyčných mutacích, některé dvoujazyčně nebo s anglickým resumé. Rozsáhlá knižní produkce instituce vstoupila díky své odborné a vizuální kvalitě opět do povědomí nejen české, ale též mezinárodní odborné i širší veřejnosti.

Výstavní katalogy a monografie

- 1 Markéta Hánová – Jana Ryndová (eds.), *ZENGA – japonské zenové obrazy ze sbírky Kaeru-an*, česky, anglické resumé, 152 stran, 120 reprodukcí
- 2 Adéla Janičková (ed.), *Markéta Othová: Již brzy*, česky, anglicky, 144 stran, 80 reprodukcí
- 3 Štěpánka Chlumská – Radka Šefců (eds.), *V hloubce a po povrchu. Přírodní vědy a umění*, česko-anglicky, 120 stran, 40 reprodukcí
- 4 Olga Kotková – Radka Šefců (eds.), *Sochy z hlíny. Terakoty italských mistrů 15. až 19. století ze sbírek Národní galerie v Praze*, česky, anglicky, 128 stran, 40 reprodukcí
- 5 Helena Huber-Doudová (ed.), *1956–1989: Architektura všem*, česky, anglicky, 228 stran, 160 reprodukcí
- 6 Markéta Dlábková – Veronika Hulíková, *Josef Mánes. Člověk – umělec – legenda*, česky, anglické resumé, 192 stran, 150 reprodukcí
- 7 Rado Ištok (ed.), *Eva Kořátková. Moje tělo není ostrov*, česky, anglicky, 24 stran, 10 reprodukcí
- 8 Petra Zelenková, *Miracula mundi*, česko-anglicky, 36 stran, 25 reprodukcí
- 9 Petr Šámal, *Smrtné hříchy Jamese Ensora*, česky, anglické resumé, 56 stran, 30 reprodukcí
- 10 Blanka Kubíková, *Grafiky s rodokmenem* (online), česko-anglicky, 36 stran, 25 reprodukcí
- 11 Irena Nývltová – Radka Šefců – Klára Velišková (eds.), *Pešánek. Torza*, česky, anglicky, 194 stran, 200 reprodukcí

Umění v archivu

- 12 Radka Heisslerová (ed.), *Malíři Nového Města pražského v období baroka*, česky, anglické resumé, 280 stran, 40 reprodukcí

Periodika

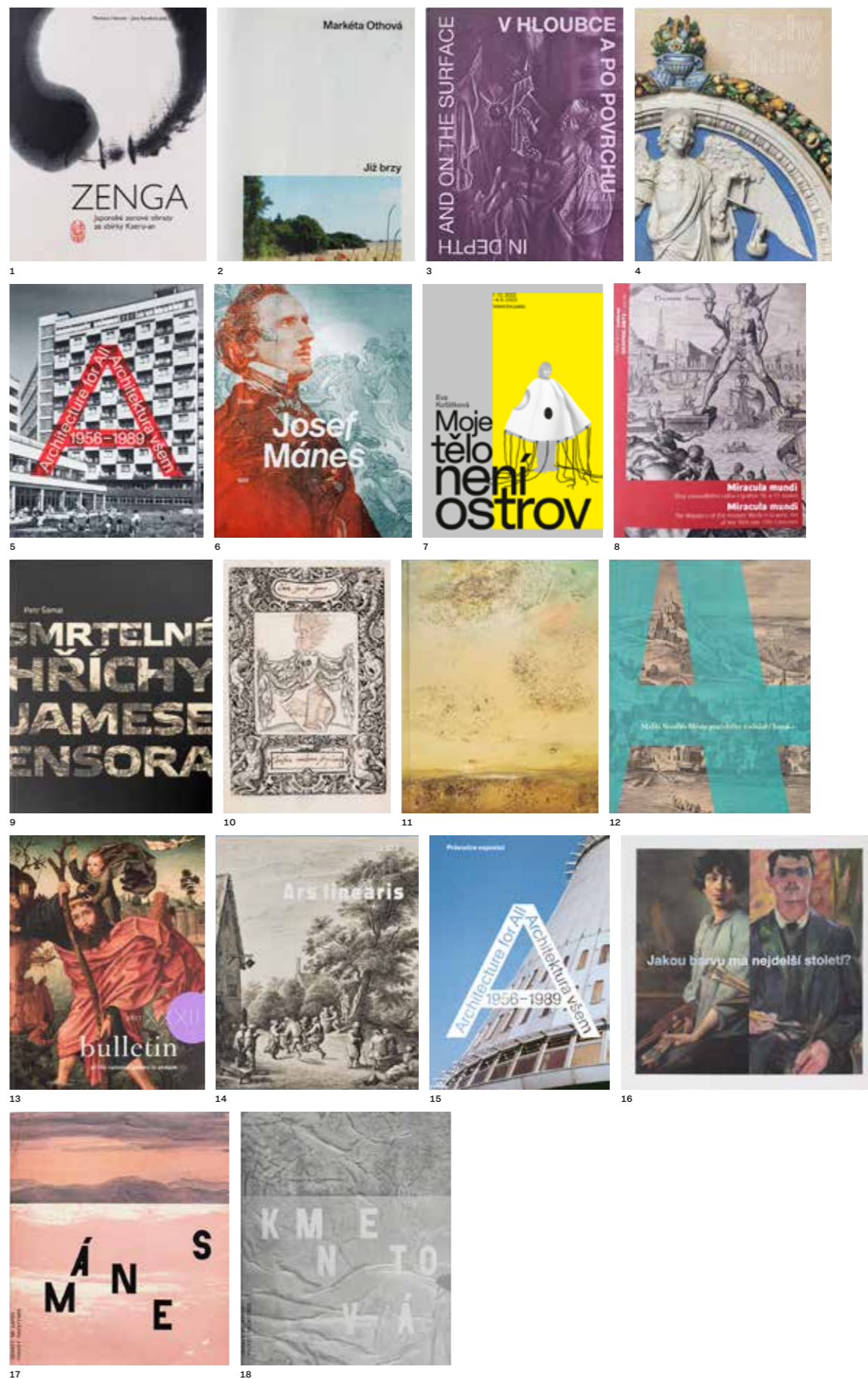
- 13 Martin Musílek (ed.), *Bulletin NGP XXXII/2022*
- 14 Alena Volrábová (ed.), *Ars linearis XII/2022*

Exhibition guide

- 15 Helena Huber-Doudová, *1956–1989: Architektura všem*, česky, anglicky, 56 stran, 20 reprodukcí

NGP dětem

- 16 Monika Švec Sybolová, Lenka Jasanská, *Jakou barvu má nejdelší století*, česky, 152 stran, 120 reprodukcí
- 17 Blanka Kafková, Hana Rosenkrancová, *Mánes. Obrazy do kapsy*, česko-anglicky, 60 stran, 40 reprodukcí
- 18 Alice Němcová, Ida Muráňová, *Kmentová. Obrazy do kapsy*, česko-anglicky, 60 stran, 40 reprodukcí

VĚDA A VÝZKUM

Vědecká a odborná činnost jsou v NGP úzce provázány se základními úkoly instituce. Statutárně mezi ně patří zejména správa sbírek, výstavnictví, publikační činnost, vzdělávání a zpřístupnění sbírkových předmětů široké veřejnosti.

Jedná se o široké spektrum činností, od základního výzkumu (badatelská činnost, nejčastěji završena knižní monografií) přes experimentální výzkum (chemické a přírodovědné průzkumy děl a jejich materiálů) až po aplikovaný výzkum (výstavní projekty, online databáze, certifikované metodiky).

Rozsáhlá mezinárodní vědecko-výzkumná spolupráce se Staatliche Kunstsammlungen Dresden pokračovala v roce 2022 krátkodobými stážemi v rámci výměnných pobytů kurátorů, restaurátorů a lektorů NGP. Odborní pracovníci NGP také spolupracovali na výstavních projektech s předními světovými muzei umění: Centre Pompidou, Rijksmuseum, Uměleckohistorické muzeum ve Vídni, Fondation Custodia – Lugt Collection a Musée du Louvre.

Za tuzemské badatelské aktivity jmenujme zpracování sbírkových fondů v odborné spolupráci s Masarykovou univerzitou v Brně, Univerzitou Karlovou v Praze, Univerzitou Palackého v Olomouci, Muzeem umění Olomouc, Moravskou galerií v Brně nebo Filosofickým ústavem Akademie věd České republiky.

K vlastní odborné a vědecko-výzkumné činnosti a výzkumné spolupráci se v roce 2022 řadila realizace mezinárodních i tuzemských výstavních projektů, včetně přípravy výstavních katalogů a dalších doprovodných publikací.

Ojedinělým úspěchem domácí vědecko-výzkumné činnosti je získání Ceny ministra vnitra za mimořádné výsledky v oblasti bezpečnostního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací za rok 2022. Cena byla udělena za spolupráci NGP a Kriministického ústavu Policie České republiky. Oceněným počinem bylo vytvoření Komplexní instrumentální metodiky pro posuzování pravosti výtvarných děl, databáze materiálů barevných vrstev 20. století. Projekt byl realizován v letech 2017 až 2021 a ve světovém měřítku je unikátní nejen mezioborovým spojením, ale také zaměřením na nástroje odhalování padělků moderního umění.

Grantové projekty

2021–2025

Rozvoj strategického klastru pro efektivní instrumentální technologické postupy při odhalování padělků výtvarných děl moderního umění ve forenzní oblasti (MV, VJO1010004, hlavní řešitelka za NGP Radka Šefců, projekt ve spolupráci s Kriministickým ústavem Policie ČR a Univerzitou Pardubice)

2021–2023

Architektura (ž.). Ženy, emancipace, architektura v druhé polovině 20. století (GAČR, GA 21-22749S, hlavní řešitelka za NGP Helena Huber-Doudová, projekt ve spolupráci s Vysokou školou uměleckoprůmyslovou v Praze)

2019–2022

Malíř Josef Mánes (1820–1871) – mezi romantismem a realismem, uměním užitým a „krásným“, národním a mezinárodním, akademismem a modernitou (GAČR, GA 19-10562S, hlavní řešitelka za NGP Markéta Dlábková, projekt ve spolupráci s Ústavem dějin umění AV ČR, v. v. i.)

2019–2022

Karel Škréta (1610–1674) a univerzitní teze v českých zemích (GAČR, GA 19-18098S, hlavní řešitelka za NGP Petra Zelenková)

2019–2022

LINDAT/CLARIAH-CZ: Digitální výzkumná infrastruktura pro jazykové technologie, umění a humanitní vědy (MŠMT, LM 2018101, řešitel za NGP Tomáš Vavříčka)

2018–2022

Mobilní zařízení pro zobrazování a analýzu vrstevnaté malby a polychromie děl starého umění (MK, NAKI II, DG18P020VV006, řešitelka za NGP Štěpánka Chlumská, projekt ve spolupráci s Ústavem teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i., a s Českým vysokým učením technickým v Praze)

2018–2022

Technologie ošetření a identifikace degradačních procesů keramických nálezů z hradčanských paláců – Metody restaurování a konzervování pórovité i slinuté keramiky a porcelánu (MK, NAKI II, DG18P020VV028, řešitelka za NGP Radka Šefců, projekt ve spolupráci s Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze a Archeologickým ústavem AV ČR, v. v. i., Praha)

VĚDA A VÝZKUM

Knihovna

Knihovna NGP je specializovanou knihovnou zaměřenou na výtvarné umění, architekturu, dějiny a teorii umění. Poskytuje knihovnicko-informační služby nejen zaměstnancům instituce, ale také veřejnosti. Své fondy zpřístupňuje k prezenčnímu studiu.

Fond nabízí odborné publikace zaměřené na výtvarné umění, výstavní katalogy českých a zahraničních výtvarníků a sbírek. Významným celkem jsou výstavní a sbírkové katalogy Národní galerie sestavované od roku 1821. Specifickou část knihovny pak tvoří aukční katalogy. Zajímavou součástí fondu je sbírka odborných publikací zaměřených na orientální umění. Důležitý je také rozsáhlý historický fond, který zahrnuje publikace z původní knihovny Společnosti vlasteneckých přátel umění, včetně starých tisků.

V roce 2022 bylo dokončeno restaurování 3 titulů z historického fondu knihovny. Jedná se o sbírku rytin podle slavných mistrů Kurfiřtské falcké akademie výtvarných umění v Düsseldorfu z roku 1780: *Recueil de desseins gravés d'après les fameux maîtres tirés de la collection de l'Academie Electorale Palatine des beaux Arts á Düsseldorf*. Paris, 1780. Dále je to soubor kreslířských předloh a krátkých teoretických studií obsahující ilustrační mědirytiny a lepty: Preißler, Johann Daniel, *Die durch Theorie erfundene Praktik, oder, Gründlich-verfasste Reguln, deren man sich als einer Anleitung zu berühmter Künstler Zeichen-Werken bestens bedienen kan*. Nürnberg, 1765. Třetím restaurovaným svazkem jsou životopisy vojenských a politických osobností ilustrované rytými portréty z roku 1674: Gualdo Priorato, Galeazzo, *Vite, et azzioni di personaggi militari, e politici*. Vienna, 1674.

V průběhu roku zpřístupnila knihovna v digitální podobě další dva tituly ze svého historického fondu. K výpravnému sbírkovému katalogu z roku 1786, který představuje proslulou obrazovou sbírku Filipa II. Orleánského, vystavenou v Palais Royal v Paříži, přibyl katalog Gemäldegalerie v Drážďanech z roku 1765 a katalog sbírky Kaiserliche Gemälde-Galerie ve Vídni z roku 1783. Dokumenty jsou přístupné v digitální knihovně katalogu Portaro.

NGP také zahájila práce na katalogizaci daru osobní knihovny Naděždy Blažičkové-Horové. Tato význačná historička umění byla dlouholetou ředitelkou Sbírkou umění 19. století. Soubor obsahuje cenné publikace z oboru výtvarného umění a dějin umění, zejména k umění 19. století a klasické moderny. Jedná se o velmi důležité obohacení knižního fondu knihovny, neboť zahrnuje publikace získané z rodinné pozůstalosti akademického malíře Oldřicha Blažička, představitele moderní krajinomalby, a Oldřicha Jakuba Blažička, významného historika umění, navazujícího ve své vědecké práci na Antonína Matějčka.

Významným zdrojem odborných informací jsou elektronické informační zdroje a licencované odborné článkové databáze. Knihovna je zapojena do projektu CzechElib, jehož garantem jsou Národní technická knihovna a MŠMT. Prostřednictvím projektu získala NGP přístup do databáze *Art & Architecture Source* firmy EBSCO, která patří k důležitým informačním zdrojům v oblasti výtvarného umění, architektury a příbuzných oborů. NGP nabízí přístup i do neméně významné zahraniční elektronické článkové databáze *JSTOR*. Do fondu knihovny byla v roce 2022 získána také významná plno-textová databáze *Lexikon der christlichen Ikonographie online* nakladatelství Brill. V roce 2022 zprostředkovala knihovna svým čtenářům přístup k *Národní digitální knihovně (NDK)*, provozované Národní knihovnou ČR – *Díla nedostupná na trhu (DNNT)*.

K významným zdrojům akvizice české i zahraniční literatury se řadí výměna publikací s podobně zaměřenými světovými a tuzemskými institucemi a jejich knihovnami. V roce 2022 tak získala knihovna výměnou 336 odborných titulů.

V roce 2022 také pokračovala práce na *Souborném katalogu umělecko-historických knihoven (ARTlib)*. Jeho cílem je jednoduše a z jednoho zastřešujícího prostředí vyhledávat uměnovědnou literaturu paralelně v katalogích všech zúčastněných knihoven projektu (NGP, Akademie výtvarných umění v Praze, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Národní technické muzeum, Národní filmový archiv, Galerie výtvarného umění v Ostravě, Moravská galerie v Brně, Muzeum umění v Olomouci, Západočeské muzeum v Plzni, Západočeská galerie v Plzni). Byla navázána spolupráce s další partnerskou institucí – Ústavem dějin umění AV ČR. Portál je přístupný také prostřednictvím webových stránek NGP.

Knihovnu navštívilo 721 čtenářů, kteří si vypůjčili 2 438 odborných publikací (1 963 prezenčně a 475 absenčně). S koncem roku 2022 vlastnila knihovna ve svém fondu 129 083 knihovních jednotek. Rozsáhlý je také fond odborných periodik, který zahrnuje tituly české i zahraniční provenience od roku 1839.

VĚDA A VÝZKUM

Archiv

Archiv Národní galerie v Praze patří v soustavě archivů České republiky mezi tzv. specializované archivy. Jeho činnost vychází z příslušných ustanovení zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů. Posláním archivu je získávání, odborné zpracování, evidence a ochrana archiválií a s tím související zpřístupňování dokumentů vědeckým pracovníkům NGP i odborné veřejnosti.

V roce 2022 pracovníci archivu pokračovali v inventarizaci archivních fondů a sbírek a tím i v jejich zpřístupnění širší badatelské veřejnosti. Mezi nejvýznamnější zpracované nebo revidované soubory patří archivní fondy Lubor Hájek, Bořivoj Žufan, František Bílek, Pražská malířská bratrstva, Národní galerie v Praze (období 1976 až 1980), Dokumentace výstav NGP (období 1976 až 1980), sbírka Varia a Sběrka výstavních plakátů. Důležitým přínosem pro badatele se stal také publikovaný soupis výstav NGP pro období 2005 až 2015.

Archiv vytváří badatelské prostředí pro odborníky v oblasti výtvarného umění a jeho dějin z ČR i zahraničí. V roce 2022 poskytl své zázemí 87 badatelům, kteří absolvovali 219 badatelských návštěv. Archiváři zpracovali 255 badatelských dotazů.

Získáním několika významných akvizic se rozrostly především takzvané osobní fondy. Unikátním dodatkem získaným do archivu je soubor dopisů adresovaných sochaři Josefu Václavu Myslbekovi. O rukopisy, korespondenci a fotografie byly obohaceny též fondy malíře Oldřicha Blažíčka a historika umění Oldřicha Jakuba Blažíčka. Archiv získal i nový osobní fond sochaře Jiřího Korce.

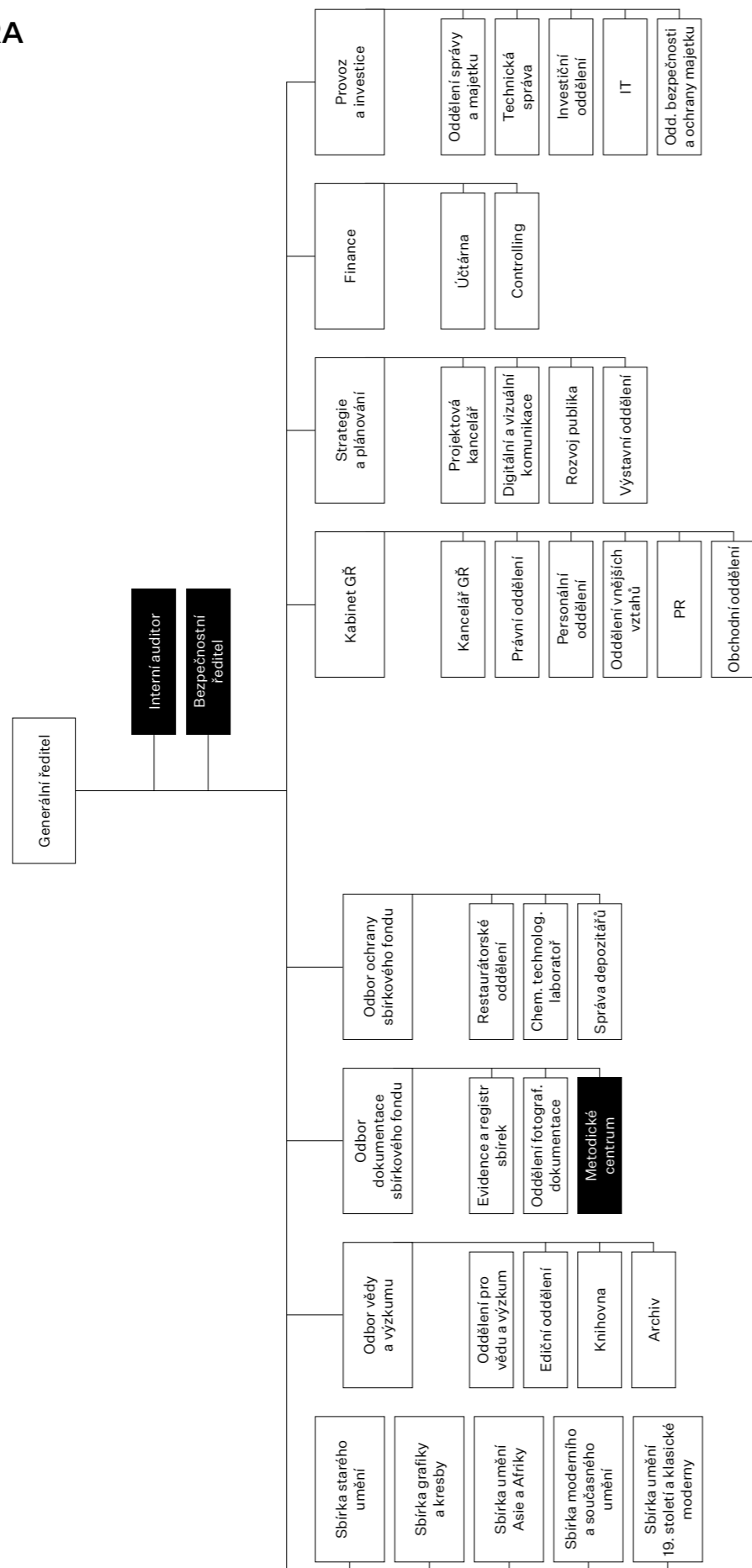
Proběhlo restaurování dvaceti kusů plakátů výstav. Vybrány byly nejen na základě stavu, ale i s ohledem na výtvarnou a historickou hodnotu. Jednalo se především o plakáty výstav Krasoumné jednoty a uměleckého spolku SVU Mánes.

Pracovníci archivu v roce 2022 publikovali několik odborných studií a edic, z nichž lze upozornit především na samostatnou publikaci *Malíři Nového Města pražského v období baroka. Edice písemných materiálů novoměstského malířského cechu*, vydanou v knižní řadě *Umění v archivu* (svazek č. 7).

Archiv úzce spolupracoval s Ústavem dějin umění AV ČR na webových databázích (*Databáze uměleckých výstav v českých zemích; Quirin-lexikon. Materiál k dějinám výtvarného umění 17. a 18. století v českých zemích*). Dále zapůjčil archiválie na výstavy *V kroužcích dýmu: Portrét moderního umělce* (NG), *Ivan Meštrović (1883–1962): Sochař a světoobčan* (Galerie hlavního města Prahy), poskytl digitalizované archiválie pro výstavy a publikace, např. pro výstavu *Pražská Pallas a Moravská Hellas 1902, Auguste Rodin v Praze a na Moravě* (Galerie hlavního města Prahy), *Řeč plakátu 1890–1938* (Uměleckoprůmyslové museum v Praze) a monografii *Minka Podhajska* (Uměleckoprůmyslové museum v Praze).

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

Organizační struktura platná od 1. 7. 2021 ■ Samostatný útvar

HOSPODAŘENÍ A STATISTIKY

NGP v postavení státní příspěvkové organizace v roce 2022 plnila svůj účel, tj. odborně shromažďovat, spravovat a zpřístupňovat sbírky muzejní povahy. Po předchozím dvouletém omezeném provozu se tedy podařilo plně obnovit fungování organizace. Úroveň návštěvnosti však ještě hodnot před pandemií nedosáhla. Vliv na zájem diváků měl i válečný konflikt na Ukrajině.

Ekonomicky měl největší dopad na hospodaření instituce skokový nárůst cen energií a zvýšení platových tarifů o 10 %. Příspěvky na provoz a kulturní aktivity NGP obdržené na základě Finančního plánu 2022 a aktualizovaných údajů ohledně predikovaných zvýšených nákladů na nákup energií umožnily organizaci vyrovnat se s cenovým navýšením u této nákladové položky. Galerie rovněž čerpala příspěvky na kompenzaci zmíněného zvýšení platových tarifů o 10 %, ke kterému přikročila vláda úpravou stupnic platových tarifů od 1. září 2022.

Investiční výdaje financované prostřednictvím dotací Ministerstva kultury ČR se soustředily na Správu majetku ve vlastnictví státu (SMVS), byly také spojeny s péčí o umělecká díla a se zajištěním provozu výstavních a služebních prostor.

Investicí do rozšíření portfolia uměleckých děl se stala mimořádná akvizice. Z prostředků poskytnutých Ministerstvem kultury ČR z programu Integrovaného systému ochrany movitého kulturního dědictví odkoupila NGP ze soukromého majetku unikátní středověkou sochu Madony na andělském trůnu z Havraně od Mistra Bečovské madony. Mezi mimořádnými akvizicemi z prostředků Ministerstva kultury ČR musíme jmenovat i odkup obrazu Karla Škréty s názvem Alegorická oslava Nejsvětější Trojice a rodu Lažanských.

Celkový výsledek hospodaření Národní galerie Praha byl v roce 2022 kladný. Instituce vykázala zisk z hlavní činnosti ve výši 971119 Kč. V jiné (hospodářské) činnosti byl také vykázán zisk, a to ve výši 686973 Kč.

Celkový hospodářský výsledek NGP byl v zisku ve výši 1658902 Kč.

Výsledek hospodaření z jiné (hospodářské) činnosti

V rámci hospodářské činnosti vytvořila NGP výsledek hospodaření z jiné činnosti v celkové výši 686973 Kč. Výnosy v této části hospodaření plynuly výhradně z reklamy, především pro Media Club a Svět knihy.

HOSPODAŘENÍ INSTITUCE

Náklady

Náklady na hlavní činnosti NGP dosáhly v roce 2022 celkové výše 463 508 651 Kč. Náklady, které se vázaly k mimorozpočtovým zdrojům financování, byly ve výši 4 134 400 Kč a byly plně pokryty výnosy z těchto zdrojů.

U služeb se výrazně projevil růst cen v souvislosti s vývojem inflace, a to především v druhé polovině roku 2022.

Celkový objem vyčerpaných nákladů odpovídá 96,4 % rozpočtu. Rozdíl představuje především částku převáděnou pro kompenzaci zvýšených nákladů na nákup energií v roce 2023.

Výnosy

NGP v roce 2022 vykázala celkové výnosy v rámci hlavní činnosti 468 614 169 Kč. Výnosy, které byly vázány k mimorozpočtovým zdrojům financování, byly ve výši 4 134 400 Kč.

Rozdíl mezi rozpočtovanými výnosy a skutečností vznikl v důsledku nedočerpané kompenzace za zvýšené náklady na nákup energie. Dalším posunem čerpání byla dotace na výstavu *Josef Mánes* s realizací v roce 2023.

Rozpočet pro rok 2022 odrážel předchozí dvouleté období, které bylo výrazně ovlivněno dopady pandemie. V ostatních finančních výnosech jsou kurzové rozdíly, které nejsou rozpočtované.

Pokles vlastních výnosů NGP způsobených pandemií covidu-19, který nastal v r. 2020, se v r. 2021 zastavil. V roce 2022 začaly vlastní výnosy opět růst, především stran prodeje vlastních výrobků, prodeje služeb, pronájmu a z ostatních výnosů z činnosti.

	účet	Rozpočet vč. rozp. úprav	Skutečnost 2022
Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601	1 500 000 Kč	3 686 415 Kč
Výnosy z prodeje služeb	602	30 000 000 Kč	31 599 648 Kč
Výnosy z pronájmu	603	7 300 000 Kč	12 107 889 Kč
Výnosy z prodeje zboží	604	1 000 000 Kč	211 296 Kč
Jiné výnosy	609	40 000 Kč	75 767 Kč
Smluvní pokuty a penále	641	0 Kč	26 614 Kč
Ostatní výnosy z činnosti	649	3 000 000 Kč	9 043 170 Kč
Celkem vlastní výnosy		42 840 000 Kč	56 750 799 Kč

Mimorozpočtové zdroje financování

NGP získala do rozpočtu mimorozpočtové zdroje financování. Jednalo se zejména o dary v celkové výši 8 783 193 Kč. Nejvýznamnějším dárce byla Komerční banka (6 500 000 Kč). Dalším mimorozpočtovým zdrojem financování byly v roce 2022 dotace a granty, resp. dotace od Ministerstva vnitra ČR na rozvoj strategického klastru pro efektivní instrumentální technologické postupy při odhalování padělků výtvarných děl moderního umění ve forenzní oblasti. Dále se jednalo o dotace od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR na digitální výzkumnou infrastrukturu pro jazykové technologie, umění a humanitní vědy. Od Grantové agentury ČR byly v roce 2022 použity mimorozpočtové zdroje na představení či interpretaci tvůrčí činnosti doposud upozadovaných osobností žen architektek a na dokončení projektů z roku 2021 (Karel Škréta a Josef Mánes). V rámci příprav na výstavu *Bienále Benátky 2023* jsme obdrželi dotaci od Ministerstva kultury ČR z programu Národního plánu obnovy.

FONDY ORGANIZACE

Fond odměn

Fond odměn určený k pokrytí prostředků pro odměny zaměstnanců byl v roce 2022 čerpán ve výši 1 439 492 Kč.

Rezervní fond z ostatních titulů

Tento fond vytváří NGP z přijatých darů. V roce 2022 se navýšil o 8 783 193 Kč. Nejvýznamnějším dárcem byla opět Komerční banka, která poskytla finanční prostředky ve výši 6 500 000 Kč pro kulturní projekty a související aktivity. NGP z tohoto fondu v roce 2022 vyčerpala 1 678 229 Kč.

Fond reprodukce majetku

Na účtu tohoto fondu byla zaúčtována tvorba ve výši odpisů (46 151 346 Kč) a dále pak čerpání ve výši předepsaných odvodů Ministerstvu kultury ČR (19 193 315 Kč). Kromě povinného odvodu Ministerstvu kultury ČR byl Fond reprodukce majetku v roce 2022 čerpán v celkové výši 22 935 030 Kč. Nejvyššími výdajovými položkami byly akvizice uměleckých děl, a to ve výši 2 298 071 Kč, dále nákup mobilních zvlhčovačů za 3 072 529 Kč, nákup skeneru rentgenových paměťových fólií za 3 629 068 Kč a dodávka 4 zdrojů páry za 2 549 954 Kč.

Fond kulturních a sociálních potřeb

Fond byl čerpán v souladu s Kolektivní smlouvou. Největší část tvořil příspěvek na stravování a příspěvek na kulturní a sportovní účely. K dalším benefitům, které se z něj čerpají, patří příspěvky na penzijní připojištění, dary při pracovním jubileu či prvním odchodu zaměstnance do důchodu.

Bezúplatné převody majetku

V roce 2022 nedošlo k žádným bezúplatným převodům majetku.

PODPORA NÁRODNÍ GALERIE PRAHA

Význam podpory soukromých a firemních dárců stále roste. Národní galerie Praha může díky svým partnerům a podporovatelům naplňovat své aktivity v plné šíři. Prostředky vynakládáme především na mimořádné výstavní nebo edukativní projekty, které představují umělecká díla široké veřejnosti.

NGP vnímá rostoucí tlak na ekonomickou soběstačnost a zároveň finanční náročnost udržení kvalitního programu a provozu. Intenzivně proto pracujeme na akvizici nových partnerů i individuálních dárců. Současně nepřestáváme hledat nové formy a možnosti osvěžení a rozšíření stávající spolupráce. S našimi partnery se snažíme vytvořit vzájemně prospěšný, ale i inspirující ekosystém, který pomůže zajistit dlouhodobou stabilitu spolupráce, a tedy i instituce.

Klub přátel NGP

Klub přátel NGP, založený na užším spojení galerie a jejích pravidelných návštěvníků, zaznamenal oproti předchozímu roku výrazný nárůst v počtu zakoupených členství. Ke konci roku členská základna čítala přes 3600 členů. Po dlouhodobější nepříznivé situaci, způsobené uzavřením výstav veřejnosti z důvodů vládních protipandemických opatření, se tak Klub přátel vrací do stavu před pandemií. Největší zájem byl o výstavy V kroužcích dýmu: portrét moderního umělce, ZENGA – japonské zenové obrazy ze sbírky Kaeru-an a Buddha zblízka. Členský program se v minulém roce nesl především v duchu komentovaných prohlídek k aktuálním výstavám, kterých se zúčastnilo 770 členů klubu.

V prosinci 2022 jsme upravili ceny jednotlivých členství Klubu přátel, cenu jsme zvýšili zhruba o 10 %. Zároveň jsme změnili členské benefity u kategorie Senior, která nyní může využívat snížené vstupné na veřejné komentované prohlídky a slevy do knihkupectví NGP. Nově byla zavedena kategorie Junior, která je určena pro věkovou kategorii mezi 16 a 26 lety. Tato kategorie nahradila zrušené vstupné zdarma pro návštěvníky do 26 let. Mimo neomezeného vstupu na všechny výstavy a do stálých sbírek mohou držitelé toho typu členství v Klubu NGP bezplatně navštěvovat členské akce, využívat slevu do kaváren Kolektor či Anežka a další zajímavé benefity.

Zjednodušili jsme provoz Klubu, mnohem snazší je teď například prodloužení členství. Od konce roku to lze učinit elektronicky, prostřednictvím QR kódu. Odpadla tedy nutnost opakovaného zadávání osobních údajů a výměny členské karty. Dokončili jsme tak poslední fázi dvouletého projektu modernizace a zlepšování zákaznického servisu Automatizace Klubu přátel NGP.

Partneři a podporovatelé

Korporátní podporovatelé mohou s galerií navázat dlouhodobou spoluprací a stát se partnerem galerie, mohou si ale také zvolit jen konkrétní výstavu, projekt či vybranou vzdělávací aktivitu, které podpoří.

Pro podporovatele z řad soukromých dárců připravuje galerie exkluzivní benefity, jakými jsou privátní prohlídky výstav, setkání s umělci a kurátory, pozvánky na vernisáže a jiné společenské akce.

Nejen vzájemné plnění, ale i formy spolupráce jsou tedy velmi variabilní.

Významnou okolností zůstává, že NGP se opírá o prestižní jméno instituce, sleduje trendy a neustále hledá nové cesty, jak s dárci a partnery komunikovat.

Generálním partnerem byla i roce 2022 již tradičně Komerční banka, a.s.

Výstavní a edukační činnost NGP finančně podpořily společnosti NET4GAS, s.r.o., a Hodinářství Bechyně, s.r.o., LEGO Trading, s.r.o., a Francouzský institut v Praze.

PODPORA NÁRODNÍ GALERIE PRAHA

Národní galerie Praha dále děkuje za podporu a spolupráci:

Akademie věd České republiky
Akademie výtvarných umění v Praze
Arcibiskupství pražské
Archiv výtvarného umění, Praha
Art and Antiques
Art District 7

Artalk.cz
ArtMap
Big Media
Biograf 16
Bohemian Heritage Fund, nadační fond
Brainz Disruptive
Camera Team, spol. s r.o.

Codart, international network of curators of Dutch and Flemish art
CzechTourism
Česká centra
Česká pošta, s.p., Poštovní muzeum
Česká televize
Český rozhlas

ČVUT v Praze – Kloknerův ústav
Deník N

Den Architektury (Spolek KRUH)
Fakulta FJFI ČVUT

Francouzský institut v Praze
Hamburger Kunsthalle

Hausboot Production, s.r.o.
Hlavní město Praha

Hodinářství Bechyně, s.r.o.
Indigoprint

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy
Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Komerční banka, a.s.
Kriminalistický ústav Policie České republiky

Kunsthalle Praha
Kunsthistorisches Museum Wien

LEGO Trading, s.r.o.
Městská část Praha 1

Městská část Praha 7
Městská galerie Vysoké Mýto

Mík, Martin
Ministerstvo kultury České republiky

Monitora Media
Moravská galerie v Brně

Munchmuseet, Oslo
Musée d'Art Moderne de Paris

Musée du Louvre
Museum Rietberg Zürich

Muzeum hlavního města Prahy
Muzeum města Brna

Národní filmový archiv
Národní muzeum – Historické muzeum

Národní muzeum – Náprstkovo muzeum asijských, afrických
a amerických kultur

Národní památkový ústav
NET4GAS, s.r.o.

Oblastní galerie Liberec
Památník národního písemnictví v Praze

Prague City Tourism
Radio 1

Sdružení Hapestetika
Senát Parlamentu České republiky

Slovenská národní galerie
Spyron

Státní oblastní archiv v Plzni, pracoviště Klášter u Nepomuka
Studio Hrdinů

Technické muzeum v Brně
The Pudil Family Foundation

The Robert H. N. Ho Family Foundation
Uměleckohistorická společnost

Uměleckooprůmyslové muzeum v Praze
Ústav dějin umění Akademie věd České republiky

Velvyslanectví Francie v Praze
Východoslovenská galerie, Košice

Východoslovenské muzeum v Košicích
Vysoká škola uměleckooprůmyslová v Praze

Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
Wallraf-Richartz-Museum & Fondation Corboud

a dalším

Národní galerie Praha
Staroměstské náměstí 12
110 15 Praha 1

Kontakt

info@ngprague.cz
+420 224 301122
www.ngprague.cz

Sledujte nás

📍 Národní galerie Praha
📍 Národní galerie Praha dětem
📍 ngprague #ngprague

© Národní galerie v Praze, 2023

